Vitterhets-nöjen. Tredie delen

Bokutgåva

Tryckt i Kongl. tryckeriet, hos Henric Fougt, Stockholm 1772.

FÖRETAL.

Då Sällskapet Utile Dulci nu åter lämnar under det uplysta Allmännas dom en ytterligare fortsättning af sina Arbeten, finner det nogsamt, at icke alt hvad i desse försök influtit kan lika behaga alla Läsare, och vi föreställe oss jämväl, at vissa Stycken i denne Samling icke torde kunna undgå en mera sträng räfst än det öfriga. Det är ock för denne orsak, samt i hänseende til den större fullkomlighet i urval och granskning, Läsaren kunde tyckas äga rätt at vänta af Sällskapets förenta åtgärd vid dessa Samlingars utgifvande, som vi trodt oss vara skyldige at göra det Allmänna redo för det gransknings-sätt, vi funnit för det närvarande närmast instämma med naturen af vår Inrättning, och hvilket vi förmoda äfven framgent bäst kunna upmuntra våra vittra Landsmän at med oss söka bidraga til Modersmålets och Svenska Vitterhetens vidare upodling.

Sällskapet kan icke anse de til detsamma inkomna Vitterhets-arbeten annorlunda än såsom frivilliga sammanskott, hvilka förtiena den aktning, at de icke med en öfverdrifven granlagenhet böra aldeles ratas, om ock i alla icke skulle finnas et lika godt val af ämne, och äfven någon mer eller mindre bristfällighet visa sig i sielfva utarbetningen. Sådant vore, at, emot Sällskapets afsikt, lägga et verkeligt hinder i vägen för Vitterhetens tilväxt, och at qväfva all arbets-lust hos de Författare, af hvilka, genom en billig upmuntran, något mera fullkomligt en annan tid kan väntas. Efter denne grund hafva vi inrättat vårt val af de stycken, som i denne Tredie Delen läggas för det Allmännas ögon; och vår granskning af dessa arbeten har för anförda skäl icke eller blifvit sträckt längre, än at genom anmärkningar vid de ställen, som vi tyckt fordra någon mera betydande rättelse och förbättring, gifva Författarne sjelfve dertil anledning, dock med fullkomligaste frihet för desse, at af nyssnämde anmärkningar efter eget behag göra bruk. Således, långt ifrån, at emot Auctorernes vilja påtruga dem några af oss föreslagne ändringar, hafva vi trodt oss jämväl böra lämna detta på deras egen otvungna åtgärd, i den försäkran, at sådane förbättringar bäst kunna åstadkommas af Författarne sielfve, och at man på detta sätt kan uti hvart Stycke lättast bibehålla den jämnhet i skrifarten, som vid fleras handläggande nästan altid måste rubbas.

Vi äro för öfrigt i den öfvertygelse, at olika omdömen öfver Vitterhets-Arbeten i det mästa härröra af den olika verkan, sådane skrifter, antingen i sit hela sammanhang, eller styckevis, göra på hvar särskild Läsare, eller, som är det samma, huru de mer eller mindre falla honom i tycket; och denna öfvertygelse har hos oss fått gälla såsom et ytterligare skäl för Auctorerne, at sielfve få fälla utslaget i alla de fall, der pröfning efter grunder och bevis icke finner rum, utan tviflens slitande skulle komma at bero på hvar enskild Granskares smak och känsla. Detta torde ock, efter Sällskapets tanka, vara et af de vissasta medel at utröna hvad som närmast inträffar med det Allmännas tycke; och Vitterheten synes tillika snarast kunna hinna til någon högd, då Snillet icke stänges inom för mycket trånga skrankor, men får utbreda sig utan tvång af altför granlaga reglor och det bruk, som den ena tiden eller den andra kan vara mera allmänt och herrskande. Om under alt detta något mindre fel eller misstag kunde insmyga sig, förmodar Sällskapet at för sådant snarare vinna tilgift, än om det skulle förkasta et vackert Stycke, blott af farhåga, at något deruti torde kunna utmärkas såsom nytt och vågadt.

Sluteligen får Sällskapet med fägnad anmäla sin för någon tid sedan ingångne förening med et i Åbo inrättadt Vitterhets-Samfund, som genom des ifrån förledne årets början utgifne Lärda Tidningar redan

giort sig i det Allmänna kändt, och af hvilket vi jämväl för vår enskilda del kunna hoppas et vidare nyttigt biträde.

FÖRTEKNING

På de Ämnen, som finnas i denna
TREDIE DELEN.

RÄTTELSER.

Sid. 8. rad. 11. *ock* läs: och 55. – 15. *ingen* – tingen 68. – 4. *efterfråga* – eftersäga 71. – 18. *och* – ock 72. – 21. *så* – få.

TAL,
PÅ HANS KONGL. HÖGHETS
KRON-PRINSENS
FÖDELSE-DAG,

Den 24 Januarii 1770.

– – – *Quod si non tenuit, magnis tamen*
excidit ausis.
OVID.

I! mine ungdoms dar, som inga sorger bry!
Jag skall ej klaga mer at edra åldrar fly.
Med edra skiftens fart, det år som mig förlåter,
Ger rum åt nöjets blick och skänker Gustaf åter:
I återge'n en dag, förnyad med ert lopp,
Den förste af Hans lif, den förste af vårt hopp:

Som altid lika ny, med lika vällust skådad,
Af Nordens kärlek följd, af Nordens längtan bådad;
De tiuste Svears bröst med ökta känslor rör.

– – – Men, rena Vänskap, du, som bland oss väldet för,
Som vår förening knöt, och sträcker här din spira,
Dig tilhör Glädiens fäst med dina samliud fira.
Dra hop din strödda flock i Vishets-Gudens famn,
At helga denna dag, at dyrka detta namn.
På hvad för dristig ban man biuder mig at träda?
Skall jag, af eder hörd, den dyre Gustaf qväda?
At siunga Vasars dygd blef ej min svaghet lärd:
Blott en *Homerus* fans, som var Achilles värd.
Men fruktan bör ej här min rena nit förstöra,
Det är ej konstens rätt at Gustafs sinne röra:
Min Skald-Mö, tolka fritt, hvad känslan inger mig,
Och tala hiertats språk, där snillets felar dig.
Det är i stora värf, som trotsa vår förmåga,
At brista, ej et fel, och re'n en dygd at våga.
Den svaga Phaëton ej dagens tömmar höll;
Men stört från Solens vagn, han utan nesa föll.
Jag siunger, Gustaf, Dig, om det får heta siunga,
Som quädes af en späd och föga öfvad tunga.

Dig, Ödets sälla skänk, och storverk af dess hand,
Til pant för Svears väl, til Skyddsgud för vårt land:
Dig, sänd at tröst och frid åt våra hyddor båda,
Och med en älskad magt på fria sinnen råda.
När jag så värdigt lof för eder yttra får,
Skall ämnets höghet ge hvad konsten ej förmår.

Vår framtids bistra natt var ur vår åsyn drifven,
Vår himmel klarnad var, åt Norden Gustaf gifven;
När man Minerva såg, af Sverges glädie rörd,
Til jorden sänka sig, på målnens bäddar förd.
Hon viste sig ej mer den hårda Strids-Gudinna,
Som Göthers vapen ledt, och lärt dem segrar vinna;
Som verlden öfverhöljt med Schytske härars flod,
Och jordens välde skänckt åt deras hiältemod.
Dess ögas skarpa eld, af nåd och godhet mildrad,
Bar Gudoms-tyckets högd i dödlig skepsel skildrad:
Med blomster och oliv, de väna Nöjens Här
Betäckte nu dess sköld, som folkslags fasa är.
Med vällust til vår jord Gudinnan långsamt lände,
Och på et älskadt land en nådig åsyn vände.

Så vidt uti sin fart Hon ögats strålar drog,
Af Sverges första tid Hon minnet återtog.
Hon såg de fordna fält, där Hon de Härar förde,
Som Cæsars stolta thron och Välsklands magt förstörde:
Hon såg de högar än, som Göthers aska gömt,
Hvars ära inga folk och inga åldrar glömt.
Omkring den glada trakt, dit Hennes kosa sträcktes,
Uti Naturens famn en saknad värma väcktes,

Den is i tårar föll, som böljan fängslig flöt,
Och fältet blomster gaf utur sit stela sköt.
Hon geck at i Sin famn den späda Gustaf sluta.
– – I, Svenskar, talte Hon, som fått min hägnad niuta!
”Om jag Er fordom ledt bland kring och vapnebrak,
”Kom tagen nu Er lön i konster, frid och smak.
”En Prins Er Himlen gett, som skal Er undran väcka:
”Hans gåfvors klara lius skall öfver verlden räcka;
”Men, at det ock för Er må blifva dyrt och kärt,
”Det med et hierta följt, som är Er dyrkan värdt.
”Jag biuder Snillets Gud at vid Hans sida vaka.
Straxt såg man denne Gud Olympens hem försaka,
Och nalkas denna negd bland Sång-Gudinnors tropp,
At i vår kulne Nord sin låga tända opp.

Med ungdoms lätta drag han åldrens styrka hyste,
En hög och himmelsk eld i ögats blickar lyste,
En vågig lager knöts omkring Hans liusa hår,
Hans anlet blomstrar jemt af täckhet och af vår.
Så fager fordomdags utmed Penei bölja,
Najaden Honom såg en häpen Nymph förfölja:
Med lika präktig glants Han jordens åsyn drar,
När Han med ljusets vagn i Himlens öknar far.
Så var Han då Han kom at nalkas Sin Gudinna,
Den Han med undran feck vid Polens gränsor finna.
Sin lyra och sin pil Han för sin Gudom bar,
Den Han för Pallas tog, men det Lovisa var.
Han ej sit misstag såg, Minerva fans ej mera,
Se’n Hon på Svenskars Thron sin like sett regera;
Och Guden, oviss sielf hvem Han sin tro förbant,
Där alt så lika var sin irring icke fant.

At ej den fruktan ge som Gudars blickar väcka,
Han i en jordisk bild sin höghet ville täcka,
Sig sielf ej mera lik i glants och Majestät,
Men gömd i åldrens drägt, han ledde Gustafs fiät.

När okänd bland oss ägd, Han Sverges väl beredde,
I Sin välgerning blott han oss sin höghet tedde.
Sit fina väsens kraft han Gustaf hemligt gaf,
Och sist en lånad hamn som dödlig lade af.
Sen han från jordens krets til himlen åter hunnit,
Sen namnet af *Tessin,* med honom har försvunnit,
Sen sielfva Afvund dödt, och Smickret tystnat har,
Så får jag säga fritt ho denne Hielte var.
Han bildas i sit verk, som skall hans lof beskärma.
Så tycktes lågan dö, men lämnar quar sin värma:
Så byter rägnets flod, i jordens diup försänckt,
Til nya skördars skatt de droppar hon har stänckt.

Uti hans ädla kall hur lycklig var hans möda!

Hvad Norden förr ej ägt feck hon med undran föda.
Man konstens andar såg, som lyda denne Gud,
Kring Gustafs vagga re'n församlas vid hans bud.
Så Solens första eld, från blomstrens slutne knoppar
I högden lyfter opp de rena daggens droppar:
Så quicknar luftens Här at siunga Nöjets pris,
När vårens blida luft försmälter Bores is.

Hvad okänd Snilles drift har med Hans tidhvarf vaknat!
Hur har ej vett och smak sin fordna vanmagt saknat?
När af en hänryckt skald man *Siälens styrka* hört,
Och *Atis* ömma sång vårt tiusta hierta rört.
Vid dessas nya spel, som Echo fierran förde,
Man Nymphrens glada lek bland herdaskaran hörde:
Satyren glömde bort sin pipa och sin staf,
Och stum och undransfull et fängsladt öra gaf.
I, hvilke ödet gett at leda Gustafs sinne,
Vår sena efterverld skal helga edert minne;
Då Sverge äntlig frälst från mörka tvedrägts år,
En vis och menskio-vän vid Spiran vörda får.

När jag mig kallad såg at Gustafs pris förtälja,
Bland rika ämnen ledd jag oviss var at välja.
Af et så älskadt lif för oss så dyrt och stort,
Hvart skifte, värdt en sång, mitt ämne vara bordt.
Så älskarn syns sin konst vid Daphnes målning mista;
Han röjer tycken jemt, som i hans tafla brista:
Hvar ställning i hans bild, och hvar förändrad dag,
En täckhet visar fram, som fordrar nya drag.

Jag ville Honom än för eder syn förklara,
När Han omkring Sin Thron församlar Nöjets skara,
När i et glättigt Håf, där Ungdoms-Guden rår,
Han delar fröjden lif och mellan lekar går.
Än när Han fordom bars, i kärleks ömma sköte,
På en förklarad strand, i Danska Nymphens möte;
Där Hon til Svears kust på tämda böljan flöt,
Som Fröja än en gång i sina armar slöt:
Där kärlek, syslosatt, Hans Thron med blomster linda,
Böd til med myrtenband två Kronor sammanbinda,
Och ledde Nordens folk, förent i samma hopp,
Vid Fridens Altar hop at tända rökvärk opp.
Från en så ljuflig syn, som feck vår längtan gläda,
Man borde Honom se i låga hyddan träda,
Besöka Sielf Sit folk, at Sielf dess jämmer se, [1]
Och endast uti nåd Sit höghets märke ge.
Där mången usling frälst Hans steg med tårar fuktat,
Och älska tordts en vän, där han en Herre fruktat.

Min tanka är ej mer i våra tider stängd,
Hon fram för åren flyr i nya åldrars längd.

Bland dolda dagars rymd, dit hon mig diärfves leda,
Hvad ämnen födas nu at då vårt väl bereda.
Jag ser, bland mörka år och tvedrägts bistra krig,
En Vasa til vår hiälp å nyo väpna sig.
Jag Sverge åter ser, när ilar rymden härja,
Sig än på brutne vrak i Gustafs sköte bärja,
Och sist för Honom Sielf, i minnets helga skygd,
Odödlighetens Thron på fallna Secler bygd.
Europa längtar re'n den Prins at se och vörda, 2
Som skal en gång dess låf i sensta åldrar skörda,
Som af Sin ära ledd, hvars grund Han tidigt lagt,
Sit rykte följa skall at sanna hvad det sagt.
Förr kring en plundrad verld, emellan blod och låga,
Man Nordens Prinsar såg til rof och härnad tåga;
Den seger Denne tar, blir liuflig, glad och fri,
Och Sverges kärlek går, at ock Europas bli.
Min ålder! Du som än kan mig en framtid lämna;
Ach fyll de årtal opp dem du mig tyckes ämna.
Jag skattar nu et lif, som kan mig dagar ge,
At vörda GUSTAFS lag, at GUSTAFS ära se.

Det är vår glada pligt Hans mildhet at berömma,
Vid nya tiders syn vår olycks stund förglömma;
Men re'n i denna bild Han almän vördnad gör:
Som vittre konsters hägn til oss Han närmre hör.
Vid Skalde-Gudens Thron, där Vänskap stält sin hydda,
Hans blickar följa oss och snillets barndom skydda,
När vid sin första flygt, i skuggan fängsladt quart,
Det sträfvar högden nå med rädda vingars fart.
Hvad lyckligt tidehvarf har omgett våra dagar?
Där konsten vinner lif i vård af dygdens lagar,
Där täflans värma är i alla siälar tänd,
Där Sång-Gudinnan, förr bland oss så sällan känd,
För sensta åldrar mån, sit värn, sin hägnad prisa,
Får quäda på en gång vår Gustaf vår Lovisa.

Vid Hennes milda röst, den Svenska *Urani* 3
Ur hyddan okänd geck at Nordens heder bli.
Hon på de högar böd en evig runa ristas,
Där Philosophens hamn vid Skaldens skugga vistas. 4

Hon Sielf, se'n tidens våld dem ur vår syn förödt,
Har helgat deras vård och den med blomster strödt.
Åt Sång-Mörs väna flock; dem hon til täflan manat,
Hon sielf i fordna dar et präktigt Tempel danat. 5
De vänta Gustafs tid och bättre ödens lopp,
At se et börjadt värk til slutet ledas opp.
Sin höga vård Han re'n åt Lärdoms-Säten lämnar, 6
Det folk Han styra bör til dygd och kundskap ämnar:
Bland ungdoms-skaran främst Han redan Konung är,

Och förr'n Han Spiran fått Hans välde dyrkas där.
Du vänjes, unga Stam, som bör Hans tidhvarf pryda,
At älska Honom re'n, förr'n du begynner lyda.
Du ammas i Hans hägn, och ädla konsters frid,
Til gamla Svenskars dygd, åt nya Vasars tid.
I samma kärleks pligt, ack, låtom oss ej fela!
Hans godhet vill ock oss en lika omsorg dela.
Han åt et spädt försök, som nyss fått dagen se, 7
De ögnakast förunt, som lif åt Snillen ge.

Likså det milda lius, som jordens yta målar,
Ej blott på cederns spets församlar värmans strålar:
Til örtrens låga bädd de äfven tränga fram,
Och nära lika ömt en telning vid dess stam.
Låt styrkan brista än at qväda Vasars ära,
Man Hiältar siunga lär, då Hiältar Spiran bära.
Vår Prins, det blir Din lått, at Sielf uppå en gång
Båd' mod och ämne ge åt Skaldens sanna sång.
Om til så vidsträckt värf mer lycklig, diärf och färdig,
En *Maro* bland oss väcks, som blir Din ålder värdig,
Om Snillets låga sprids mer hög och mera klar;
Så brinne hon för Dig, som gnistan vårdat har.

Kom, sälla Fosterbygd, at glädien åter smaka!
Tag i en liuflig stund den förra frögd tilbaka!
Den dag är åter ny, som giordt vår framtid säll,
Då Gustafs första blick gaf lius åt våra tiäll.
Tre gångor åtta år med tidens vingar farit
Ifrån den tidepunct, som Sverges lycka varit;
Men minnet dubbelt kärt, hvar gång et Solhvarf flytt,
Har åt vår ömhet skänkts beständigt mera nytt.

I dag, vår Dyre Prins, tycks Du oss åter gifvas;
I dag vår fordna frögd med nya känslor lifvas;
I dag et talrikt folk, af bön och glädieliud,
För Dig sit offer ger åt Kungarikens Gud.
Hvad kan oss återstå, at helga Dig til gåfva?
Du äger re'n vår tro, förr än vi henne låfva:
Du re'n Din magt befäst, förr än Du honom får,
Och samlat hiertan hop, i det Du samlat år.
Ej nog med Svears Thron, som Dig Din födsel ämnar,
Vår kärlek blir et arf, som Dig vår Adolph lämnar.
Du af en väntad Thron Din höghet icke länt:
Så dyrbar lyckans skänck är af Din dygd förtiänt.
Gack at Augusti år med Titi mildhet hinna,
Och Hiältars högsta namn i lyckans sköte vinna:
En Spira länge bär, för äran och vårt land,
Som väntat än en gång en Gustaf Vasas hand.
Gack råd i frie bröst med godhet och med styrka:
Din magt blir oinskränkt, då vi Dit hiärta dyrka.

Tag nu, du Schyters slägt, din gamla art igän:
Din dygd, din tro, dit mod, din ära vakne än.
Se i de Hiältars rum, dem tidens natt begrafver,
Bland dig en ättling quar af Carlar och Gustaver.

Försynen åt din Thron en Vasa än beskär,
Men blif ock du et folk, som Honom värdigt är.
Lät friska lagrars skörd, din forntids lagrar öka,
Och verlden ej din dygd blott i Historien söka.

Men J, Apollos barn, det är ert höga kall,
At siunga Dens beröm, som verlden vörda skall,
Förtiänen det beskydd Han täckts åt er förklara,
Som eder öfnings vän, som Förste för er skara.
Ack! vaknen vid den tid, som Sverge förestår;
Lät Sång-Gudinnan gå at följa ärans spår.
Lät Sanning, Snille, Dygd, dess helga qväden rena,
Och Gustaf bli ert mål at alla tre förena.
Förnyen edre liud til högre stämmors slag,
Med ständigt skiftad konst, men lika ömt behag.
Lät deras låga smak er känsla ej förnedra,
Som tro i skrifters strid et ovärdt minne hedra,
Som hitsas blindvis opp at fram mot sanning gå,
At gilla utan val, at utan skäl försmå,
Som köpte, först bedra’s, at andra se’n bedraga.
– – Nej, at et älskadt namn ur glömskans mörker draga,

Gå’n än i blommors drägt at siunga lifvets vår,
Den känsla och den eld, som öfver hiertan rår:
Än i Comediens lek, at tidens granskning fatta,
Där vi åt egne fel vid andras dårskap skratta,
Och där en dold Satir, mer allmän, mera mild,
Den kloke reglor ger, och åt en tok dess bild:
Än yttren i de tal dem Melpomene diktar,
Et aldrig blidkadt hat, som evig hämd förpliktar,
En ärelystens svek, en älskarinnas röst,
Förtviflad vid en bår med dolken för sit bröst:
Än väcken herdars kamp at quäda kärleks ära,
Och lät vår stela jord hans späda myrten bära.
Än i en större dikt, at nå odödligt pris,
Berätten Segrars tåg på fordne skalders vis.
Gå’n i en dristig fart at *Tassos* bana följa,
Er flygt vid snillets vind at öfver målnen dölja;
Jag i en mindre krets, och långt från konstens mål,
Skall lämna er en högd den ej min svaghet tål:
För eder diärfva sång, som mig mit snille nekar,
Den späda pipan ta at fira landets lekar:
Men rörd af lika nit, åt närmsta hyddors bygd
Förtälja Sverges hopp, och siunga GUSTAFS dygd.

ÖFVER KONUNGENS DÖD,

DEN 12 FEBRUARII 1771.
TIL HENNES KONGL. MAJ:T
ENKE-DROTTNINGEN.

På Fridens armar förd, i Glädiens öpna famn,
I Himlens eget skygd, med Adolph vid sin sida,
Sågs Svea, nyss förnögd, en krans af Lagrar vrida,
Til prydnad kring sin Hieltes namn.

För Hennes ögnalust bar Helsan fram en skatt,
Den likt en Helgedom, Hon Himlen bad förvara:
Min Hieltes dyra lif lät mot vår kärlek svara;
Lät det i Änglars vård bli satt.

I sådant stilla lugn, alt syntes liust och gladt,
Men på en vacker dag blef en förfärlig natt.

Ach! dunderslag, som Thronen skakar:
Si, Hielten dignar af, och Spiran faller ned!
Försyn! som Menn'skio-lif bevakar;
Du skilde Tvänne Såta Makar;
Du bröt af Vasa-Stam en Led.
Min Gud! en öm förlust med Folkets tårar skildras;
Hvad länge niutas bordt, Du hastigt från oss tog:
Fans då et mindre straff ej nog?
Din stränga Dom, då Du oss slog;
– – Ach! kunde den ej mildras? – – –

Som på en liuflig dag, då Solen lyser klar,
Då ingen dimba syns, som hennes strålar skymmer,
För storm man ingen fruktan har;
Så var vårt hierta fritt från oro och bekymmer,
Då inom Thronens högd vår Himmel klarast var;
Då i sit jämna lugn Naturen tycktes råda,
Och intet olycks-moln den stormen förebåda,
Som bäfvan i vårt bröst med Dödens fasa bar.
Men ach! när dundret sig i diupa skyar döljer;
När Nattens svarta flor fördunkla Dagens lius;

När thordön, blixt och knall med grufligt slagrägn
följer;
När Fästen störtas om och falla ned i grus:
Naturen häpen står för Öfvermagtens Lagar;
Så rördes all vår blod den svåra Olycks-dag,
Då Sveas ömma bröst af Himlen fick et slag,
Hvaröfver Hon i sorg med bittra tårar klagar.

Hvi skal då Dödens magt så dierft och fritt få rasa?
Skall Spiran och en Vandrings-Staf
Med lika lätthet brytas af?
Skall han få lof, til Mänsklighetens fasa,
At lösa up de ömma band,
Hvarmed en vördad Allmagts-hand

Så många hiertan sammanbinder?
Skall han få fritt och utan hinder
Bedröfva Kunga-Hus och ängsla Folk och Land?
Ja, kring en dödlig hop han vred och mordisk går,
Med Öfvermagtens lof, at grus med grus så blanda:
Men då man mer ej räknar år,
Skall detta grus få lif af en odödlig Anda.

Et sådant Himmelskt hopp bör minska tårars svall;
Men ach! et diup af Sorg förökar ögats floder.
Med täta skurars strida fall
De bryta hiertat löst hos Landets Ömma Moder.
Du, Vår och Adolphs hälft! Du Hans och Vår Ulrica!
Vi känne all Din Sorg: Du Adolph närmast var.
Du sörjer Kung och Vän: vi gråte Kung och Far – –
Här vill all Siälens kraft för hiertats ömhet vika – –

Du, mensklighetens trogna Tolk!
Brist ut i tårars flod, mit Öga!
Vis Hiertats ömma qval hos et bedröfvadt Folk,
Fölg sorgsna Tankan til det Höga:
Förlåt, Du Allmagts-hand, som slog,
At tårar vitna om vår smärta;
Du rörde altför ömt vårt hierta:
En Adolph Friedrich dog – – –

Ach! ja, Vår Adolph dog – – Men, Svea, ser Du än,
At Himlen är Din Vän?

Han i Din diupa sorg, som siäl och hierta sårar,
Har Dig en GUSTAF gedt, som torkar Dina tårar.

Vår milde Adolph dog – – Hans minne lefver qvar,
Så länge hiertat lif, och lifvet känslor har.

ODE öfver LIFVET.

Hvad var du, Siäl! förut förr än du kunde minnas?
Hvad all den skara ting, som kring mit öga finnas;
Jag vet ej hvarifrån, ej hur, ej hvad jag är.
Utur en evig sömn jag ser mig väckt at tänka:
Det intet, där jag sof, vill i sit diup mig sänka;
Och nu hvi är jag här?

Hvar gränsar denna rymd, som tid och verld man kallar?
Hvad är den Ocean, som kring naturen svallar?
Som landats, likt en Ö, af Skaparns enda *Blif.*
Där ser jag denna dunst, den väderbublan svinga,
Til lustspel något stort, til alfvar alt för ringa,
Som ger sig namn af Lif.

Hvad är det? något skumm, som häfver sig och blänker:

Är det den store jag, som känner och som tänker?

Den jag, som i min punct alt möjligt fatta vill?
För hvilken alt är giordt, kring hvilken alt sig hvälfver:
En verld allena sielf, som för et väder skälfver,
Och är ej mera til.

Förunderliga ting, som jemt sin gräns förgäter,
Som jordens lilla boll med ömksamt löje mäter,
Och tänker på en verld, som på en näfva sand.
Nu åter, krökt i stoft, sig under alt förringar,
Med slafviskt vankelmod sig plågar och sig tvingar,
För några glittergrand.

Är det naturens högd, där Skaparns konst förklaras,
Som til et evigt mål, en Guda-lätt förvaras?
Är denna gyckelban det högsta alfvars prof?
Et nu, et ögnablick, man här i töckna vimlar,
När denna vandrings-flock til afgrund eller himlar
Blir vanskligheten rof.

Hvart drags jag hän at tro! men mån jag icke felar?
Se verlden, se dig sielf; hvad synd i alla delar:

Han, som är utan tid, ej gör för tidsfördrif.
Lät all naturens kraft med bildning sig bemöda:
Den tar där något fins, dess ämnen äro döda;
Men hvadan kommer Lif?

Det kan ej vara sant, at jag så helt försvinner:
En outsläcklig eld uti mit väsend brinner,
Min tankkraft kan bestå, han våldsamt det begär:
Jag hisnar at förgås, min åtrå vill sig mätta,
Jag fått för rymligt vett för blott en skymt af detta,
Där jag en främling är.

Han, som sit stora värk, allena rör och känner,
Båd hiulen som där gå, och fiädren som där spänner,
Han ökar och tar bort helt vist för ändamål.
Jag rönt, at Han är god, jag lärt Hans vishet skatta;
Men då Han giort mig svag, at undra mer än fatta,
Han ock min svaghet tål.

Ho är det lilla kräk du våndas hör och qvida,
Som ingen ting förmår förutan det at lida,

Och synes som et barr nu hitblåst på en våg?
Hvad tror du! detta barr skal länders öden skaka;
Den späda bredevid, i alt dess usla maka,
Skal kräla tryckt och låg.

Natur! hur är väl du en varelsernas moder?
Du ger den ena alt, och intet åt dess broder:
Det är ju lika barn, som får och icke får.
En dignar under svält, en annan under skänker!

Af all den söta flod, hvari sig Crœsus dränker,
Ej Irus smakt en tår.

Är det en mägtig slump, som älskar eller hatar?
Et folk med lius och vett det ser och får och ratar,
Och vant at lefva sällt sin sällhet knapt förstår:
Et annat, likt et skepp i natt och töckna vefvadt,
Det ilar i en dröm, och vet ej at det lefvat,
När det til bottnen går.

Din tid, ehuru kort, dock mäst förgår i dvala;
I sömnen lär du gå, i sömnen lär du tala;

Dig väcker aldraförst nödvändighet och rop.
Där möter dig en syn af arma vederlikar,
Dem ock den sniknas mund det stofts förakt predikar
Som handen släpar hop,

Hvad skal du göra sielf? du skönjer och du känner,
Du alstras med begär, som tiuser eller bränner,
Och kan ej gömma dig för din naturs behof.
Bestämd at vara til, du vill och måste vara,
Du är på vägen satt, du har din ban at fara:
Och se du far på prof.

Du tror dig oförmärkt om liusa dagen vandra,
Förgäten af dig sielf, med ögat ställdt på andra,
Och hvart du ser dig om, är du allena klok
Ack! nej; ock dåren ser, den blinde sielf har öga,
Och ser det ingen an, hvad tror du om det höga,
Och hiertats minnesbok?

Du staplar, löper mot i lek och skämt och nöje;
Men af din hårda stöt och andras bittra löje

Du märker, fast för sent, din dårskaps dryga del.
Du blygs och stiger up, och tröstar dig tör hända,
Men hvad du redan giort har ingen återvända,
Dit fel förblifver fel.

Du kan med ingen ting en fläckad ära tvätta,
Ej få med någon konst en tappad frägd til rätta,
Det blir et evigt ärr där lastens klinga slår.
Hvad har du ej för dyrt i lifvet at bevaka,
Din ära och din tid; de komma ej tilbaka,
När någondera går.

Se där en Bruti Son, hur han sit brott beklagar:
Glöm Rom et ungdoms fall, förmildra dina lagar,
Glöm hvad dig Sylla giort, han blef dock ändtlig god.
Lät dem en ångerflod til sin försoning ösa;
Men minnet plånas ej, och ingen flod kan lösa
En stelnad droppa blod.

Gör ogiort hvad du kan med sorg och klagosånger,

Giut öfver dina fel med tårar och med ånger:

Din bättring som et glas dock genomskinlig är.
Man genom källan ser det grus som bottnen hyser:
Din ursäkt är et flor, där felet genomlyser,
Hur insvept Du det bär.

Du vill med mörkrets hielp som multna stubbar
glimma:
Din hemlighet är moln, din skrymtan är en dimma;
De fly, du står förrådd, vill undan, vet ej hvart:
Din höghet och din magt blir dina lustars fäste;
Men lustan är en eld, och ur palats och näste
Det röker lika svart.

Ack! tänkte du dig om, som nu din krets beskrifver,
Du far en enda gång, men hvad du gör förblifver:
Man tecknar och man mins och granskar dina spår.
Om mången Jords-Monark man vet det enda lilla:
Han hette så och så, var Kung och giorde illa,
För mer än tusend år.

En tänker längre ned, slikt angår blott de höga:
En tror sig vara mål för hela verldens öga;

Kanske och kanske ej de irra hvar för sig.
Du glöms, om vanlig dygd som snäckans hus dig täcker,
Men om du därutur en löjlig skapnad räcker,
Så ser man ock på dig.

Du kan på evigt namn väl ingen räkning göra:
Din omkrets är dig nog, du kan dig dock förstöra;
Den siunker lika diupt som drunknar i en vak.
Du undan tidens räfst och verldens syn försvinner,
Dit samvet tar dig fatt, och domaren dig finner
Vid jordens sidsta brak.

Ack Vishet! hvar är du, som lämnar alt i yra?
Och du, du enda magt, som kan lycksaligt styra,
Du öma menskligheten uti en helgad siäl?
Hvi sker at edra bud man här så föga lyder,
När lifvet dock likväl så ganska högt betyder
Til illa eller väl.

Hur kan et mensko-bröst så mycket grymt föröfva?
Vi, som med lika nöd, en lika hielp behöfva,

Och flyta hvar om an, i et och samma haf:
Med böljan intil mund vi dock med andra gäckas,
I bäfvans öpna gap vi le när de förskräckas,
Och skynda dem i qvaf.

En usling på et vrak til dig för vågen drifver,
Din grymhet därutaf för sig et stycke rifver,
Fast dig et lyckosvall har kastat på et skär.

Jag såg dock någon gång en rättvis hämdebölja,
Som reste sig dit up en slik at nederskölja,
Han nu på diupet är.

Men du som mera ömt med all din svaghet hyser,
Som för den usla rörs och för den grymma ryser;
Kom, säg, hvad känner du vid dina likars nöd:
När ondskan sina värk i våra fel fördömer,
Du henne dem och mig, men ej vårt öde, glömmer,
Och ej vårt understöd.

Kom, Tirsis, dagen flyr, oss mycket står tilbaka:
Vi pröfvar Lifvets qval, vi må ock nöjet smaka;

Än är en liten stund oss qvar at göra godt.
Af alt hvad vi ha ägt, när snart vi skole flytta,
Vi få ej mera med, än blott vår giorda nytta,
Och illskan sina brott.

MORGONEN.

Förnyen Er, med mina dagar,
I Nöjen af min ålders vår!
Än kan jag följa Edra lagar,
Än Eder magt i sinnet rår.
Min varelse är ny med dagen,
Och ur en dödlik glömska dragen,
Där jag i mörker qvafdes ner
Med jorden och med kreaturen,
Mit öga vaknar för Naturen,
Och hiertat för at niuta Er.

När glädiens dar så brott försvinna,
När känslans tidhvarf är så kort;
Hvi skal dess hälft i glömska rinna,
Och dras från nöjets timmar bort?
När jag ej nog kan stunder bärja,
At Hilldur se, åt Hilldur svärja
Den eld som segrar i min siäl;
Hvi skal så dyrbar tid förödas?
Och i mit bröst en tanka dödas
Som gör mit väsen och mit väl.

Gack sömn, at döfva sorgsnas smärta,
Och lindra tryckta siälars qual;
Men stiäl ej från et lyckligt hierta
Dess sälla stunders korta tal.
Hvi skal du dvalans vallmog giuta.
Och deras väl i mörkret sluta,
Som aldrig borde gömma sig;
När de, som lifvets tyngder pröfva,
Och aldramäst din kraft behöfva
Så sällan mägta finna dig.

Sit flor förgäfves natten spridde
Som mig i dvalans töcken slöt;
Hon fåfängt mot en klarhet stridde
Som tändes i dess eget sköt.
Hon tycktes nyss sin diuphet öka,
Och liksom nya mörker söka
Mot timman af en fruktad dag;
När hon som mäst sin magt befäste,
I sielfva skogens svarta näste
Dess skugga röjes mera svag.

Et ovist sken i mörkret blandas,
Som förebud på Solens stig:
Där hafvets rymd mot molnet landas,
Den späda lågan tänder sig.
Snart mägtar ögat henne fatta:
Dess strålar, ständigt mindre matta,
I klarhet ökas efter hand.
De liusets första skiften bryta,
Vid Himlens bryn tilsamman flyta
Och bredas i en dagad rand.

Än i den skymt, som jorden målar,
Mitt öga ingen visshet tar:
Knapt dagen äger några strålar,
Knapt natten äger skuggor qvar.
Men snart han morgonrådnan kallar;
Dess liusa Purpurs eldhaf svallar
Från östra rymdens öpna dam,
Där Solen, som oss närmre hastar,
En krets af klara spiror kastar,
Som för dess upgång tränga fram.

Likså en sprutad bölja spelar,
Åt luften i Colonner sänd:
Och i den högd, där hon sig delar,
Blir til et stråligt regn förvänd.
Snart Solen, som sin ankomst röjer,
Sin klara Glob ur Hafvet höjer,
Där han af Himlen tas emot.
Sit lius hon til hans Poler sträcker,
Och sina likars lågor släcker
I Nattens strödda Solars klot.

Dess vagn i högdens rymder träder,
Och hänförd af en vingad tropp,
Han rycks förbi de Östanväder,
Som kring dess upfart flyga opp.
I Himlens öknar liuset flödar,
Och Natten fåfängt sig bemödar
I mörka snar en fristad nå.

Från hvalfvets spets ner til det diupa,
Dess skuggor och dess drömmar stupa
I svarta fiällets lägsta vrå.

Så när de grymma jordens under, 8
På sammanvräkta klippors brått,
I trots af Jofurs tända dunder
Försökte nalkas Himlens slått;
Ren sågs den mörka skaran våga
Til sielfva Jofurs säten tåga;
Men Gudars Far, som Spiran för,
I Etna deras graf bereder;
Dit af hans blick de störtas neder,
Förr'n han dem med sin åska rör.

Naturen väcks ur sömnens läger:
I alla väsen vällust rår:
Sin ungdom orden åter äger:
Jag andas dagens friska vår.
Men Hilldur än sin skönhet döljer:
En stilla frid dess hvilstad höljer,
Där sömn och kärlek hålla vakt.
Ack! lösen opp dess tankars tömmar,
Och hvisken fram i hennes drömmar
Hvad jag om dagen henne sagt.

Bland löfvet fiäderskaran hvilar
Sin flygtighet och glada sång;
Men, rörd af liusets lätta pilar,
Dess flockar vakna på en gång.
De partals ren tilsamman fara:
Med kära lock hvarannan svara
Som liuda kring i skogens tiäll.
De blott för sina nöjen sörja:
Med kärlek dagens morgon börja,
Med kärlek hinna til dess qväll.

Nu hörs den sorgsna dufva klaga
Från spetsen af en torkad Ek,
Och tunga suckar ensam draga,
Bland sina likars muntra lek.
En ensling mellan klippors säten,
Han tröttar Echos ledsna läten
Med liudet af sit jämmerskri.
Hvad är som dina dagar tvingar?
Du älska kan: du äger vingar:
Hvad dröjer dig at lycklig bli?

Et fiäll, som sig bland målnen slutar,
Och badadt är af floders svall,
Sin hiässa öfver diupet lutar,
Och hotar Äge med sit fall.

Dess svarta lund mot liuset strider:
Förlängda skuggor vidsträckt sprider,
Och lägst vid stilla böljans bryn
I dubbla skogar sig förbyter:
Den ena ner til afgrund flyter,
Den andra gömmer sig i skyn.

Ur dessa bo som svalkan skyla,
Jag hinnes af en stilla flägt,
Som blandar nattens sista kyla
Med värmans första andedrägt.
Än han de öpna blommor smeker,
Än med förströdda skyar leker,
Än smyger fram från närmsta land,
Och vattnets glas i flygten krusar:
Hvars runda bölja sakta brusar,
Och somnar mot en hvassig strand.

Från bergens toppar dimman faller,
Som bytte negden i en siö,
Och smälts i droppande christaller
Som sig på örtrens bäddar strö.
Et väder, som bland löfvet slingrar,
Det våta segel hastigt skingrar,
Som stäckte ögnasigtets mål.
Sin näbb den dufna fiäril doppar,
Och hämtar daggens sänkta droppar
Utur en kupig blommas skål.

Et dån i Fauni lunder skallar;
Där re’n en sömnlös Jägar-tropp,
Förr’n herden sina hiordar vallar,
Sit skrämda offer drifvit opp.
Det fåfängt fram om vädren flycktar:
Et vingadt bly dess fruktan lycktar;
Dess lif i luften skingrar sig.
Hur plötsligt sig ditt väsen slutit,
Du dagens täcka morgon niutit,
Dess middag mörknad är för dig.

Uti Naturens alla riken
Vår åtrå sträcker sit behof;
Den blanka här på betet sviken,
Är tidigt lystna fiskarns rof.
I sträkta uddars lugna vikar,
Sin lek et flygtigt stim förlikar,
När snaran späns från land til land.
Uti sin lust förstördt och tagit,
Det är ur diupets gömmor dragit
Och spritter på den torra sand.

Med farten af et rundadt segel,

Jag drager i en spetsig båt
En klufven ban på böljans spegel,
Hvars bräddar bakom mötas åt.
Min väg, som öpnas och försvinner,
Jag blott af årans cirklar finner,
Där hvälfda glas i bubblor slå,
Och där de tryckta vågor pärla,
Som efter kölens börda färla
Och kring i lätta hvirflar gå.

Vid årans sqvalp de skygga Svanor
Från sanka ängens åar fly,
Och breda ut som liusa fanor
De hvita vingars höga sky.
Til kryssning väckt med grynings-stunden,
En fiskörn kring de låga grunden
Med långsam fart i luften ror;
Tills, nederstört med slutna vingar,
Han som en blixt ur diupet svingar,
Med böljans son i sina klor.

Men fåfängt mer kring jorden sökes
En stillhet, som med natten flytt;
Uti en gny som väcks och ökes
Har sig dess tysta lugn förbytt.
Re'n skodda hiulen fiärran bullra
Och i en klapprig backe kullra,
Vid tyngda kampars snabba lopp.
Re'n i de sträfva genliud slamrar
Et dån af malmens digra hamrar,
När fallets bommar släppas opp.

En otamd tropp af raska fålar
Kring ängen styr sin yra gång:
De lifvas opp af värmans strålar
Och kämpas uti diärfva språng.
På udden af det smala näset,
Än tumla de i höga gräset,
Än bada i den liumma flod,
Än med et gnägg, som bergen svara,
Åt negdens genliud de förklara
Sin frihet, styrka, eld och mod.

Nu hyddors rök, som liuset skymmer,
Bebådar åter mödans tid;
Ur ömma armar herden rymmer,
Och vägrar sig sin hvilas frid.
Re'n Åbon åt sin omsorg trogen,
Än vänder kring med nötta plogen
Den jord där han skal strö sit hopp;
Än af den skörd, hans flit förvärfvar,

Han reser hvetets tunga kärfvar
I gula Pyramider opp.

Gack, sälla folk, at lyckligt taga
Den rikdom, som din möda krönt!
Gack, at den skatt af åkren draga,
Som alla årets himlar rönt!
Det är den skänck dig jorden räckte:
Åt dig som plägad för ditt slägte
Din hårda likes skyddsgud är.
När jordens Herrar henne öda,
Naturen prydes af din möda
Och dig en kärleks-gåfva bär.

Re'n skall af hundra herde-lurar
Från närmsta slätter tränga fram,
Med ropet af de illskna Tiurar
Och sårlet af de stilla lam.
Än Herden samkar hiordens gåfva;
Den gyldne åldrens läckra håfva,
Och första menskians första skatt;
Än åtrån at behaga lyder;
Herdinnans staf med rankor pryder
Och fäster blommor på dess hatt.

Kring fältet bygdens ungdom bredes,
Förent i nöjen som i år:
Den sköna af sin älskling ledes,
Hvars ömhet nya uttryck får.
Hon börjar för sin fara häpna,
Och vill för sent en hårdhet väpna
Som är ej mer i hennes magt;
Just då hon sig med stränghet värjer,
En blick i tysthet honom svärjer
Hvad Hennes hierta hemligt sagt.

När dessa sig i lekar föra
Och täfla uti skämt och sång,
De tyckas ängens prydnad störa,
Med uptåg och med glada språng.
Här oskuld ömma lågan renar,
Och sina blyga drag förenar
Med yra åldrens liflighet:
Här hiertat fritt åt frögd och lekar,
Sig ej Naturens känslor nekar,
Och ej af konstens känslor vet.

Min Hilldur! är det dig jag funnit?
Sluts du i dessa armar än?
Ges mig, sen dvalans stund försvunnit,
Min kärlek och mitt väl igen?
Förgäfves dagen återskänktes;

Jag i en sorglig tomhet sänktes:
En ödslig natt förhöljde mig:
Min siäl sin vanmagt åter saknar:
Min Hilldur syns: mitt hierta vaknar:
Och verlden liusnar opp med dig.

Ack, niutom hastigt denna dagen,
Som ödet än oss unna vill!
Dess qväll, kan hända från oss tagen,
Hör blott et ovist öde til.
Ack, lefvom lyckligt då vi kunna!
Det tör oss blott en timma unna,
Tills lif och nöje gå förbi.
Låt oss dem då i flygten fästa.
Den stund man äger är den bästa,
At älska och at lycklig bli.

Natur och kärlek! mina vänner,
I hören båda hiertat til:
Man Eder ser, man Eder känner,
Men fåfängt man Er måla vill.
Er blyga täckhet högre skattas,
Ju mera hon i enfald fattas,
Från fåfäng dikt och prydnad skild.
All konst mot Ert behag försvinner:
Vår tekning, som Er närmast hinner,
Är knappast skuggan af Er bild.

GRANSKNING.
Satir.

Nec jam splendescit lima, sed atteritur.
Plin. Epist. Lib. 5. Epist. II.

Nej hålt! det går för långt, jag står ej längre ut:
Det vill på detta kink då aldrig blifva slut.
Här står ej mer igen än detta råd allena,
At dig min arma skrift i eldens lågor rena:
Så vanstäld som du är, så öfverstänkt med gräl,
Jag biuder både dig och lyran sielf farväl.
Hur dierfs du te dig hit så skämd til alla rader?
Du var mitt kära barn, och jag din hulde fader:
Jag känner dig ej mer, din frägd är utan hopp,
Sen du för verlden ränt et vittert gatulopp.
Likmycket! fatta mod, jag vill din orätt hämna,
Jag vill dig, som du var, på nytt til trycket lämna:
Jag vill för allas syn nu draga den dig slog;
Och folket döme sielft om ofog eller fog.

Den skrift, som kommer fram at såleds sig beklaga,

Med vad til högre dom, det är en fattig Saga,
Och at man måtte se hvad frågomålet är,
Hur brottsligt eller ej, så står hon sielf nu här.

„Vid dagens första rand en tupp sin herre mötte,
”Som åtfölgd af sin hund, nu sielf sin åker skötte,
”Så bittid! sade han: man knappat in min stat;
”Nu lär du stigit up at sielf mig gifva mat.
”Min röst dig troget tient at dina drängar väcka;
”Nog fins så mycken draf, som kan min hunger släcka:
”Jag sett så mången tom, som farit hän med rus.
”Än jag, föll hunden in, som vakat för ditt hus.
”När tuppen sutit torr och såfvit på sin vagel,
”På mig det snögat in, där yrat regn och hagel.
”Å ja, var mannens svar, I tient mig bägge två;
”Men när ej mera fins, hvad viljen J då få.
”At tiufvar helt förstörd, förstörd af lata drängar,
”Min bod är utan bröd, min kista utan pengar:
”Jag, som har lefvat jemt i sorglöst öfverflöd,
”Nu ensam trälar sielf, at ej förgås af nöd.

”Det är din egen skuld, man hörde tuppen svara:
”Det lilla vi förtient du endast velat spara:
”Du såf och åt och såf, och glömde gifva akt
”På mina tida rop och hundens sena vakt.
”När Solen giort sin krets och liuset fört tilbaka,
”Jag jemt dig manat på, at folket böra vaka;
”Man såg du gerna såf, alt huset såf då med,
”Om tiufven ej steg up at snilla på din säd.
”Och jag den hela natt med alla krafter skälde
”När annan tiuf försåt för dina skatter städe.
”Af dem du giorde godt du skamtals öfver alt;
”Båd tiuf och lätting åt, men jag och tuppen svalt.
”Det gått min Herre dig som slika herrar flera,
”Där trohet ej är trodd, hvar vishet bordt regera:
”Där ödet rasar blindt, som dig sin gåfva länt;
”Vi lönas efter slump, men du som du förtient.

Säg, bör man nu på mig ell’ granskar hopen klaga?
Man sagt at skaldekonst är ämnad at behaga:
Kanske som pepparstrut, och smet i fönsterluft;
Men knappast, som jag tror, för tanke och förnuft.

Ell’ äga de förnuft, som bråkat til min plåga?
Ell’ äger jag det sielf? det blir en annan fråga.
En hvar ser myndig ut på klokt och egit sätt,
De tala mot hvaran, och alla ha de rätt.
Jag ensam, hvart jag går, har orätt hos dem alla;
Snart vet jag ingen ting med något namn at kalla.
Jag lystrar, bygger up, och rifver hvad jag bygt,
Och fråga hvem jag vill så bygger jag förryckt.

Än är min smak för tysk, än tryter mig den franska:
At föreskrifva sin, det kallar man at granska.
Nyss åt jag under räfst hos någon kräslig vis,
Som sielf begärligt åt, men vämdes nämna, gris:
Han snart för hvarje ord mäst Tilly droppar taga:
Han tålte ej min *hund,* fast ämnet var en Saga.
Han talte med förlåf om kyckling och kalkon:
Kort, alt hvad Gud har giordt, var skapt med permission.
Jag vill i läcker smak man landets sed må vörda,
Blott landets galna klem ej gör af smak en börda.
Sätt alt på fina rum, men låt det vara där,
Och hämtas när det bör; jag annat ej begär.
Det blir en irrig lag at härma blott det sköna,
Om intet mer är skönt än solskin och det gröna.

Naturen, skön i alt, är mängd med guld och grus:
Dess bild vill blifva skön af skugga och af lius.
Behaget ej består i feberlika griller,
Ej mer än god musik af idel fina driller.
Men barnet har sin ro at blåsa väderboll:
Jag lät det bli därvid; och lämnade min fioll.
Han velat fägna mer; men jag var glad at slippa.
När slipper något får, där något är at klippa?
Jag gick at söka lugn hos en i nästa gård,
Det lugnet blef en räfst, som fant mig nu för hård.
Det var oändligt grymt hvad fabel-diuren sade,
Då de sin herres fel hans ömhet förelade:
Där borde rinna tröst i skurar utan prut;
Hvad hårdt at straffa den som straffad är förut.
Jag bordt hvart enda ord försåckra och förmildra:
Jag bordt min tafla väl, men utan färgor skildra:
Där jag et fel belett, där borde jag berömt;
Alt skulle vara matt at kunna vara ömt.
Af känslor utan tal jag ej en enda kände.
Där söngs om torra regn, om eld som icke brände.
Ur dårhus för en klok, och siukhus för en frisk,
Jag, gick at ej förgås af alt det myckna slisk.

Men var nu då väl alt med häkla och med klandra?
Jag lämnat en och två at råka ut för andra.
Jag stötte på en man straxt vid den nästa port,
Som drog mig hem til sig at granska hvad jag giort.
Det var en svåra lärd och närmast til förläsen,
Som svälde lik en deg, väl pöst och länge gäsen;
Och klibbig lika så vid alt hvad han kom åt:
Et florsikt utaf gräl, en karborr i försåt.
Här var för Rhetorik på ingen nåd at tänka,
Jag vet ej om det var at granska eller dränka:
Det var et Logiskt diup, et Metaphysiskt haf,

En afgrund af förnuft, där snillet gick i qvaf.
Mit samtal mellan diur gaf honom at arbeta:
Han syntes mig så diupt i hunda-siälen leta:
Alt kände han så vist, som löser denna knut,
At snart man kunnat tro han varit hund förut.
Jag ingen ting bevist, ej städat up det hela:
Ej ens i skolan lärdt at foga och fördela;
Jag glömt at säga: ty, altderför, alldenstund.
Min ked var utan länk, min byggnad utan grund.
Hvad halp, at poësie har andra bud at lyda,
At man af sakens art bör ord och mening tyda,
At hon bör vara kropp, men fyllig, skön och klädd;
Hon blef en rangelbild och jag för spöket rädd.
Hur ville där gå an, at diuren finge tala,
Det är, at säga ord; de skälla ju och gala.
At ödet rasar blindt; det är ju ingen ting.
At Solen giort sin krets; hon går ju ej i ring.
Här var det illa tänkt, at *vishet bordt regera.*
”Beskrifvom alt förut, at sedan distinguera:”
”Af skyldighet man *bör;* et folk *bör* lyda lag;”
”Men styra eller ej det står i fritt behag.”
”Och vishet är en konst at välja sina medel – – – ”
Så – – kan man ock bli rik med apad Bankosedel;
Storsak! om det man gör förtienar mindre pris – – –
”Blott man til målet går; det är at vara vis.”
Ren trött at höra mer, at sickta och at väga,
Jag bad om nådig dom hur då jag borde säga?
”Jo: där man har et godt til mål, så vore väl”
”Om vishet finge rå.” Er tienare Herr Gräl!
Så bör man binda hop det platta med det sanna!
Jag fnös och ville ut, at denna konst förbanna:
Jag mitt i dörren stod, dit raggen fört en vän,
Som tog mig kärt i famn, och drog mig in igen.

Det var at som en gös för knif och gryta fångas:
Här fick jag nu för två, mot fyra horn at stångas.
En glosvurm, som man vet, är ingen man för skämt;
Jag tror för Slotts-Cantzli man må mig hädre stämt.
Jag nämt min arma *tupp*; nu fick han rätt sin bane:
Det blef en ängelsk fegd emellan tupp och hane:
Än värre hölt det hop, hvem skulle sig bege,
Om ändtligt han var tupp med et ell’ tvänne p:
Om tupp är den med dun, men topp med blad och qvistar:
Man knapt om odalrätt med sådan ifver tvistar;
Min tankgräl sade ja, min ordgräl sade nej:
Kan tro med klara skäl, fast jag förstod dem ej.
Det var et förespel til någon större låga:
Nu gick det därpå löst, mot *Solen* sielf at tåga;

Jag sagt hon *giordt sin krets:* det var et olycksord,
Som kunnat taga slut med handkraft och med mord.
Först, Solen af sig sielf kan hvarken gå ell' skynda:
"Dess krets är giord af Gud;" det var at sig försynda:
Sen var ej phrasen Svensk til ord och sammanhang:
Ty *Sol* var ren latin blott med en Götisk klang.
Än mer at orden *sin* det var ju lånt af tyska:
Och at hon *giort sin krets* det stötte på fransyska:

Och om det än därtil på gudaspråket stött,
Dess värre, det var grant, båd *phæbus* och förnött.
Nu var jag väl däran: jag fick ej Solen nämna,
Jag intil ordet *sin* ur språket borde lämna:
Jag fick ej sätta hop, vid straff för öfvermod,
Hvad svenska jag behöft, och som en hvar förstod.
I smycken för et Rom, och Grækelandets ära!
I Skalders eftersyn! hvad tycks om denna lära?
Hvart hade, min Horats! dit örnasnille gått,
Om det en sådan sax i sina vingar fått.
Nog var din qvicka tid ock hemsökt af *Sophismer,*
Men ingen föll dig ann för ordsynd och *græcismer:*
Er frihet, styrd af vett, var trygg at våga alt:
Den gaf er konst sin vidd, sin höghet och sit salt.
En siäl fick söka väg at säga hvad hon ville:
Naturen gaf en flod af fyndighet och snille;
Den flod, som annan flod, rann ut där det gick an.
Er enfald var er konst och språk och snille vann.
Vår skaldedrift försagd och snäst och kufvad trälar
I tusend nyckers ok för alla verldens grälar:
Där dåren stiftar lag at föttren undanslå,
Och lassar på sit skräp, och vill at det skal gå.

Men til mit par igen: det var för mig en lycka
At sällan någon narr kan som den andra tycka.
At sanning blott är en, men irring tusendfalt,
At mellan gräl och gräl är tvedrägt öfveralt.
Man fick ej göra ord med hvad för skäl det vore,
Så sade både *Wolff* och *Schoppius* hin store:
Där var man öfverens; alt sällsamt drar en tok,
Och där han ej förstår, han liuger på sin bok.
Han råkar något sant, men stympar och förvänder:
All malm blir idel slagg som rörs af slika händer.
Än ur sit grofva såll han risslar långt och kort,
Än siktar han så fint at vädret tar det bort.
Mån skalder äga rätt at siunga hvad de vilja?
Det vanns med mycket bråk at pruta och at skilja.
Men tingen krafde ord, och språket kände brist,
Hvad blefve då til råds? där kom den rätta tvist.
"Man tage där det fins och lägge där det tryter,"

”Det är med sådan fångst som Engelsmannen skryter:”
Så var min philosophs ej än så galna råd,
Som hos min språk-tyran ej fant den minsta nåd.
Hans yfverborna siäl, hans Mœsogötska öra
Ej kunde minsta gny af annat läte höra:

Jag tror han skulle giordt sin gård på afvel tom,
Blott någon hade sagt, där bräker som i Rom.
”Man borde, sade han, på bergsmans viset såfra,”
”At ur de gamla varp vår rikedom förkofra:”
”Man ur vårt gamla språk kan mycken styrka få,”
”Alt väl; men, ”vändes in, ”hvad ville det förslå?”
”Hvad mängd af lärda ting, hvad synd förutan ände,”
”Som i den mörka tid vårt trumpna folk ej kände,”
”Jag har, ”for denna fort, ”et annat tänkesätt,”
”Den saken funnit på har ock til ordet rätt.”
”Hvart skrå har sina ord så väl som sina lagar:”
”Et barn bör hafva namn som far och mor behagar.”
”Hvad tror man skulle där af *menskio-kärlek* bli?”
”Fick den ej heta så? ”nej, säg: *philantropie.*”
”Det är en græsk product, ”var philosophens talan.
”Hvem har då råkat först på sparfven eller svalan?”
”Än mer, det första bröd är någorstädes giordt,”
”Förtig dess namn och svält, ell’ säg dess födslo-ort.”
”Man bör då alla språk och tingens källor veta?”
Ju mer den striden bran, ju mer de blefvo heta.
Jag re’n med häpnad såg hur bleck och papper flög,
Och mig ur denna storm i hast på dören smög.

Jag tror pedanters sätt är just om sanning lotta:
De veta ingen gräns och ingen medelmåtta:
De hade bägge falskt, i något bägge rätt.
En slutkonst utan smak ger sammanmalt för skrädt.
At hvad man väl har tänkt på något vis få säga,
Det är den första rätt som skalden måste äga.
Hans snille sväfvar ut kring himlar och kring jord,
Och vägen där det far märks endast genom ord.
De göras då behof; hur skola de nu vinnas?
Hur annars än at tas ehvar de kunna finnas:
Af inhemskt när det fås, af utländskt under brist:
Det ena hälst och först, det andra aldrasist.
Han skal vår lystna verld med läckerhet förnöja:
Han får ej vara matt, ej tvång, ej armod röja.
Är språket nu så rikt? är alt nu redan sagt
Hvad hiertat äger doldt, hvad snillet har i magt?
Man reder til en fäst; hvad har man ej at samla:
Man låter göra nytt, man fejar up det gamla,
Man lånar i behof: ho frågar hvar man tog,
Blott alt til dagens ståt är öfverflödigt nog.

Jag därmed icke ment man språket skal fördärfva,
Fast såsom til en här man äfven måste värfva:

När folket, som behöfs, är villigt skönt och käckt,
Det smälter snart til et med öfning och med drägt.
Med visligt äfventyr man skatt på skatter öker:
Den vinner ingen ting som ingen ting försöker.
Hvad blir vår ordavinst, från början intil slut,
Om ingen säger mer än andra sagt förut?
Skall aldrig då förnuft få lysa våra dagar?
På gissning och på höft man ger naturen lagar.
Du tycker; men hvi så? där far man kring i krok:
Jag säger ända fram, du tycker som en tok.
Jag medger och jag vet at ock den kloka tycker:
Det tycket är ej et med dårens lösa nycker,
I känslan något fins där skäl ej gifvas til;
Men tycket hos en tok vet sielft ej hvad det vill.

Jag var ur detta sund och fick på rymden segla,
Men blott at samma stamm i nya böljor spegla.
Jag var i Lyces hus en väntad aftongäst:
Och gick, vid karlar trött, och grälar aldramäst.
Hon är en gammal Fru, som spar åt sina mågar,
Ej efter politik, ej stad, ej böcker frågar:
Hon är dock icke snål, men tarflig och förnögd:
Kort, i dess boning rår en gammalmodig frögd.

Där råks en liten slägt med några få bekanta,
Som äta hennes bröd och hennes seder danta.
Den vackra Dorimen, som mångas hiertan drar,
Gör denna stadens vrå dock angenäm och klar.

Hon stundom för sin ro plär truga mig at skrifva,
Och frågar, när jag råks, hvad nytt jag har at gifva?
Hon knotar när jag giort et upskof eller tu,
Så får hon och är glad; så skedde det ock nu.
At säga som det är, dess ro mig sielf förnöjer:
Hon utan prål af lärd et odladt snille röjer.
Med god naturlig smak, den konsten ej förskämt,
Hon känner mera sundt än de som gräla jemt.
Man efter hennes smak nog trygg det goda väljer:
Dess bifall är en dom den sällan någon qväljer:
Hon mulnar vid et fel, man gerna sig beger.
Kort; jag min stränga räfst i hennes öga ser.
Nu hade något ondt dock detta hus fötrollat.
Jag fant det denna gång med ungdom öfversållat:
De voro bara två, där en är öfvernog;
Af slika blott en half til sällskaps päst förslog.
At icke blifva grof, jag måst om namnet famla;
Ty denna art af sprätt var slyngel hos de gamla.

Så ändras ting och ord med odling och med år.

Man nämne hur man vill, alt nog man mig förstår.
Här gör det ingen ting hvad folk de mera voro:
Alt nog, det var et par som på fransyska svoro,
Väl hafsigt, på sin kant, väl fräck för sina år;
Af dem, hvars hela vett är lagt i deras hår.
Den ena, skapt för fred, och litet mera sedig,
Kom fram, jag mins ej hur, med Kejsarn i Venedig:
Han nyss om Helsingfors i Skåne nämnas hört,
Hur Dansken där i grund en *Stenbocks* här förstört.
Den andra, full med harm på touren för Drabanter,
Bröt in, från ingen ting, med skolpack och pedanter:
Och skrattade i tak, och söng på några ord,
Och vrok sig i en stol, och störte kull et bord.

Det var för denna nämd jag kom at stå til rätta.
”Hör Herre” sade en, ”är ni som skrifvit detta?”
”Men säg, hvad är det värdt med vers på sådant språk?”
”Det låter ingen ting med alt sit hufvudbråk.”
”Jag har et evigt bry med bara bokstafvera.”
”Det fattigt är och groft, det har jag hört af flera.”
”Jag hade lust, – – men nej, – man låte häldre bli,”
”Jag ville säga, se en hemgiord Comœdie:”

”Den skulle mycket väl i pöbelörat klinga,”
”Hur kan man något skönt ur detta språket tvinga?”
”Parbleu, ma foi, mon cher! mig tycks det bär på tvärs.”
”När jag för synden hör en Svensk så kallad vers.”
”Min dräng mig föresöng: den älskog vi begynne;”
”I sanning rätt plaisant at komma sig i lynne.”
”Fy hvilket språk! hvad ord at väcka up amour;”
”Det var en poësie at siungas ur en lur.“

Jag teg, och ville straxt’ mit papper til mig taga:
Det är, var mina ord, ej ämnadt at behaga:
Jag plottrar för mig sielf; med fina sträfva liud
Det endast kommit hit på Dorimenes bud.
”Nej hållt vi vilje se, ”begynte då den andra:
”Jag hört af edert kram berömmas hos Lysandra.”
”Du irrar i din smak kanske min gode Bror,”
”Det Svenska är ej alt så tokigt som du tror.”
”Hör på, det går ju an: jag ser det är en Saga;”
”Hå, ammsnack! ni har rätt; det ärnar ej behaga.”
”Å tyst du tager felt; han Fabel lär förstå;”
”Jag hört om *la Fontaine:* kom låt oss höra på.”

Vid läsning under flas de fråga sig och svara:
”*Vid dagens första rand,* mon cher! hvad kan det vara?”

”Den har jag aldrig sett, hur kan den vara til;”
”Å tänk! en randig dag, som stubben på Eurill.”
”*Så bittid sade han:* hur skal jag det begripa?”

”Hvem *han* bland trenne *han?* hör Jäger eller Pipa,”
”Ell’ hvad du var för hund, hör, racka, var det du?”
”Ell’ var det gubben sielf? ell’ monsieur kuckliku?”
”Den man kan vara mörk. Men tuppen på sin *vagel,*”
”Det lär han flickat in at få sig rim mot *hagel;*”
”Ty vagel ju en växt, en ögonsiuka är,”
”Och tuppen satt och såf; hur kan han sitta där?”
”Han sagt så ofta *såf;* de plär ju säga såfde.”
”Å kors hvad det är dumt! jag mig ej bättre låfde.”
”Men hvad betyder *krets* och *tida* och *försåt?*”
”Det har jag aldrig hört;” (och skrattade däråt).
”Nu kommer snygga ting: den *toma* där *med ruset,*”
”Det fick han vist i öl: än det där lilla huset.”
”Säg var det icke grant? där har du svenska ord.”
”Där kommer något mer: nu är han rätt förgiord;”
”*Den tiufven, som steg up, at gubbens säd försnilla!*”
”Du känner ju Orest; där får jag bry Camilla,”
”Ha! ha! ”han stiger up; ”den rolen blifver min;”
”För hundar och för vakt går denna tiuf nog in.”

I små! hvars usla snack jag tåligt måst försmälta,
Hvars siäl så mycket dumt, så mycket ondt kan älta,
Som drifvit Eder räfst til otäckt gyckelspel;
Nu tör det böra mig at granska Edra fel.
Hur vill Ert trånga vett om språk och snille dömma,
Som lika illa lärt at lasta och berömma:
Som spilt Ert snöda lif på veklighet och prål;
Men ej at lära godt, och minst Ert modersmål.
Hur hafven J det lärt, hur viljen J det känna?
Med maklighet och ras? med yfva sig och spänna?
Med det J dag och natt för flättians spöke rökt?
Det hörs af Edra ord hvad ställen J besökt.
Er dräng, Er hårfriseur, Fransyskan och Er amma,
Som bildat Eder siäl med jolra och med kamma,
Det är den enda verld som Edert öga sett,
Ert lärohus för språk, för seder och för vett.
Den ledare, man ägt, man ledde som man ville,
Han löntes för en syn, och icke för Ert snille:
Man ville ingen ting, och ingen ting blef giordt,
Om ej at spela gäck, så väl som spela kort.
At blott sin toma bild från Träsk til Söder släpa,
Alt samqväm vädra up, och allestädes skräpa:

Som syrsan hoppa kring, som syrsan göra gny,
Och endast tänka up en dårskap som är ny:
Det är hvad sådant barn af sina likar fattar.
Den är ju öfverklok, som äter väl och skrattar:
Alt annat är gement för den som äger verld,
Om ej at göra gäld, och öfva sig i flärd.

Hvad vill då detta våp af egna sinnen sluta,
Som fått så ringa del med syn och öron niuta,
Som ej til minsta godt sit yra snille vändt,
Än mindre stad och land til deras inre känt.
Säg ej hvad denna vet, säg förr hvad honom tryter:
Beskrif den toma siö, dit ingen ådra flyter:
Det förra hvad han vet gör några raders längd,
Det andra måste bli en snart osäglig mängd.
Se endast några ord, dem slik plär sällan veta,
Vist ej til deras vigt, fast stundom hvad de heta:
Dygd, Christendom, förtienst, plikt, ära, fosterland;
Hvem orkar taga fatt på slika solegrand.
Än mer at stiga ner där arbets-myran trälar,
Och det, at lära språk af några blaggarns siälar;
Man finner denna ört på hemplanterad säng:
Fransyskan hos sin far, och Svenskan hos sin dräng.

Och sådan äger mod at modersmålet klandra!
At sätta det i liud i rikdom under andra!
Så står då alt behag i tyckets lösa klang,
Och ej i ordavigt, i sak och sammanhang?
Du säkert minst försökt det tungomål du bannat:
Hvart land har brist i et och förråd af et annat,
De qvitta mot hvaran; och språken lika så:
Och tryter oss ännu så kunna vi ju få.
Helt vist, vi ägde alt, om blott man ville tåla,
At skalden söker färg som ämnet är at måla:
Han skildra bör en sparf, den skal ju vara grå;
Men grått, hvad det är fult! hur vill man skildra då.
Där verldens rätta skick en sielfgiord smak förtörnar,
Där gadden döms från bi, och hvassa klor från örnar,
Där tusend goda ting man fiolligt måste fly,
Där fel är vara nött, och fel är vara ny:
Hur skal med mensko-konst man sådant folk förnöja?
Hur språket blifva rikt? hur snillets flygt sig höja?
Gif hit den skalderätt man obehörigt tog:
Om smaken blifver klok, får språk och snille nog.

Men om du *ej förstår,* där menska kan begripa,
Så lät dit slöa vett på tolknings stenen slipa.

En skald är skäligt klar, när sammanhanget röns:
Tänk efter, kära Barn! han skrifver ej för höns.

Det har du aldrig sett; ty kan det aldrig vara:
Se up, så får du se det sanna med det klara.

Det har du icke hört: af drängen vill jag tro;
Men fast du icke hör, mån gräsen icke gro?
Alt slikt allenast rör til ömkan eller löje:
Sök, efter dit förstånd, om du vill finna nöje;
Men, men! här röjs et ondt långt mer än detta alt,

Man ser af Edra ord Ert hiertas grofva halt.
At ur förvända ord få truga sig til skratta,
At vid en konstlad eld en oren låga fatta,
At oförsynt och fräckt sin arghet pina fram,
Det är at vara tömd af ära och af skam.
O! ungdom, o! förnuft, o! framtid, o! I seder!
Är detta Svea hopp, och slägters nya heder?
Ve! den som detta tålt, och den Er ammat opp
Med så förgiftad siäl i en så veklig kropp.
Gån bort, at Eder päst för verldens ögon dölja:
Låt ångren Edra fiät i bättrings-öknen följa.
Förändrens, än är tid, och alt kan blifva godt
Med vett för oförstånd, och dygd för Edra brott.

Hvad enskylt mig har hänt, det kan jag lätt fördraga:
Det är den sämsta vinst at oförstånd behaga.
Om blott jag ägde hopp at tidens stämpel få,
Så skulle hvarje sprätt mig falla til ändå.
Han famlar efter alt hvad andras tycken biuda,
Det är hans stora skäl at vräka och förguda.
Han blott med hopen ser, på bruk och ryckte tror:
Det säger: man går an; och token: man är stor.
Så var det tysta svar jag tänkt til tider spara:
Då var ej mödan värdt en hetsad dåre svara.
Til lycka det blef qväll: mit Herrskap tog sin hatt,
Det böd dem igen qvar; och önskligt kom god natt.
I Trasta Sockntorn två spruckna klåckor skrälla,
Til storlek och til liud nog når en vanlig skälla:
De båda med sit klämt och med sin usla sång,
At höra på Herr Per, odrägligt kärf och lång.
Så var med mina två, som slöto nu at klinga,
De liksom biellrat hop at endast sammanringa.
Den faran hotar värst som ej är föresedd;
Här var mig oförtänkt en predikant beredd.
Det var en gammal mö, som intil detta tegat,
Helt lik et ratadt kram, förmögladt och förlegat:

Nu hela stadens Tant, förr hela stadens brud,
Som sist til tidsfördrif begynt at fruckta Gud.
Nu kokade det nit, som innanföre brände.
At eftersäga alt blef tråksamt utan ände.
Med något företal om tidens onda skick,
Hon först en lämplig text af våra sprättar fick.
I hennes unga dar, som voro mindre tunga,
Var ålderdom i akt och styrsel på de unga:
Då såg man hvarje Påsk hur Solen gick i dans,
Det var när mindre flärd och mera stadga fans.
Så giorde hon et språng från klokhet och det kyska,
At kasta sig med magt på skadan af fransyska:

Vårt skådespel, vår drägt, bruk, seder, konst och fynd
Altsammans var det franskt, och desto mera synd.
At samla alt i et: från tistlen intil rosen,
Var plantan väl af Gud men taggen af Fransosen:
Alt ondt af denna brunn sin olycks-ådra tog,
Som landet krig och päst och hunger öfverdrog.
Hon viste därvid nätt at sig til sinnes föra
Hvad hus från hus man gör, intil at ämna göra:
Hon himlar sig och rys, och himlar sig igen,
At så fröfranskad verld står oförsunken än.

Nu ändtligt gälde mig at höra hvad jag borde:
Det henne mycket ondt om mina gåfvor giorde,
Som, slöste på en dikt, just häfdes i en ström;
Dock, til at blifva hörd, hon strök mig med beröm.
”Jag ser, var hennes ord, at Herren snällt kan läsa;”
(Säg, om vid sådant lof ej modet borde gäsa?)
”Jag vet ni läser snällt, men blott om strå och halm;”
”Nog ger ni jorden sit; men himlen ingen psalm.”
”För slikt och kärleks-rim til verldens *Heloisor,*”
”Skrif *Andans Skådetorn* och Fru Grefvinnans visor:“
“Vist var *Matts Westerberg* 9 en anderik Guds man;“
“Med öfning och med tid ni blifva kan som han.“
Jag tvangs et stilla våld på harm och löje göra,
Ty nitet var i brand, och bästa råd at höra.
Hon täcktes repa up af Sagan några ord,
Som tiente til bevis hur fyndigt den var giord.
Det var at mina diur, med hvad de förevita,
Dock glömt det värsta fel, at ej på himlen lita:
Min tupp sin enda blick på mensklig omsorg fäst;
Kort sagt, det sluga höns bordt tala som en präst.

Jag mitt i väntan stod på bättre eller värre,
När ur en bullrig vagn jag såg en gammal Herre:
Som slägt och länge vän han kom på husmans kost,
Och sade, när han kom, han hindrats af sin post,
Predikan hörde up, det gladde mig det mästa.
Alt syntes nu betänkt at endast få til bästa:
Man dukar, man bär in; vi satte oss til bords;
Jag sprungit mer än gått i glädien om jag tords.
Sen med så mycken harm jag fått mig fyllest öfva,
Jag kunde både ro och fägnad väl behöfva:
Jag trodde nu så lugn och nöjsam måltids tid;
Men fant et stillestånd i stället för en frid.
En stund förgick i tal om dagens allehanda:
Jag tordes ej en knäpp i lagets joller blanda;
Min tystnad, som blef märkt, blef sielf mitt värsta råd,
Och genast vardt min tvist berättad för hans Nåd.
Hans Nåd, en tämlig Nåd, fast ej af första Classen,

Långt mindre *Mæcenat,* än *Sylla* på Parnassen,
Knapt hade denna räfst med tvist-ämnet känt,
Förr än man honom såg i eget element.
Han något hade lärt, och trodde sig om mera:
Alt kände han i grund från sol til diupsta lera;

Om alt hans blotta nick gaf idel Gudasvar,
Mit hvilka intet vad och ingen tvekan var.
En sådan skapas til af undergifna slafvar,
Där makligheten hör hvad mödan henne stafvar:
Hans bana lyses opp af hundra facklors glans,
Och alt det lånta sken det menar han är hans.
Med lyckan i sin hand, och magten at befalla,
Han smickras utaf fler och vördas utaf alla.
Blott ingen säger mot, för ynnest eller trug,
Så tror han det är rätt, och han allena slug.
Och huru säga mot! ho vill sig sielf så illa,
Som har på nödens väg en välfärd at förspilla:
Han måste blifva lydd på halfbegrepna bud.
Så sker at mången tok vill dyrkas som en Gud.
Min Nåde, dessa lik, och qvick med bara fladder,
Var myndig til förakt, och fyndig, men på sladder:
Ej sällan efteråt han måst sig sielf bele;
Men som han råkat på, så måste det ock ske.
Det blir ej bättre gröt som rörs med cederkräkla:
Här var den storas råd så godt som andras häkla,
Blott med en skärpad udd til råga på min harm:
Det rådet skref mig lag med rådarns långa arm.

Det blefve något långt och äfven öfverflödigt
Alt bråk at räkna up, som denne fant för nödigt:
Dels slog han åter til där andra slagit lytt,
Och något för jag an, som denna gång var nytt.
Det *åtfölgd* var et ord, hvars bruk och läte stötte;
“Sätt: *med sin trogna hund nu sielf sin åker skötte.*“
Hvad halp då denna hund: månn til at draga plog?
Men Herren hade smak: så tycks; och det var nog.
Än värre kom jag ut för den som *for med ruset:*
Det föll hans klokhet in at visa mig til liuset.
Ty för det fula *tom* och *farit hän med rus,*
Jag kunnat sätta *arm, som farit hän med lius.*
”Sätt: *solen giort sin krets, och mörkret kraft månd sakna,*
”*Jag tupp dig manat på at folket böra vakna.*”
Nog var det *vakna* godt; men hör hvad öronskrål!
Hvi skrifves då på vers och ej på vanligt mål?
När solen hunnit kring, som var at verkligt rätta,
Det Dorimene märkt, föll ingen in at sätta.
Så ser den galna skumt, där något vore skäl:

Men som det fordrar vett, så stadnar det i gräl.
At såleds få mig ren, man tog sig för at skålla.
Hvi fick jag ej i frid mitt eget fel behålla?

Man ville mig så väl at pryda mig med sit,
När kanske man ej fant nog galenskap i mit.
O! mått jag til tack min bättrare förbättra.
Jag återtar min rätt, och återger hans fiättra.
Af fruktan då för et, jag föll i värre ok:
Jag blef hans Nådes vän, och hela verldens tok.
Nu ändtligt var man trött at bota på min Saga.
Mån tro med denna bot hon dristar nu behaga?
Fins ingen mera tok som göras bör i lag,
At hon med alla fel ock slipper alt behag?
Jag räds jag fattar slut at aldrig någon fråga:
Hvar dömer likafullt; man må så gerna våga.
För många kockars hielp gör endast värre såd;
Och hus får aldrig tak, där hvar skal gifva råd.
Min sann! hvad är det värdt om tokars gunst at fikas
När knapt med bästa smak de kloke väl förlikas.
Där känslan stiftar lag, där tycket måste rå,
Där är ej alt så vist som et och et är två.
Til nöjet går en väg, där tusend snillen vandra;
De tvunges ej för rum at trängas med hvarandra:
En drucken raglar kring och skuffar där de gå;
Men bör med bättre vett man göra äfvenså?

Alt väl, man äge rätt at andras foster aga;
Men menskan något har, som menska bör fördraga.
Näps kynnets onda art och yrans vilda skrål;
Men knarren häldre gråt, än deras löje tål.
Af tyckets alla bud, som ingen vågar bryta,
Är härmning aldravärst, och ämne til förtryta:
Ej nog at äga vett och konstens rätta halt,
En Svensk, at vara skald, måst liksom vara alt.
”Hör, läser ni Dorat? ni Lambert säkert känner,”
”Den Gessner, de och de, Apollos goda vänner?”
Än då? hvi känna dem?” som mönster hvar för sig;”
Men Lambert och Dorat, mån de ock känna mig
Behöfs då deras låf at öfva vår förmåga?
De aldrig efter oss och våra tycken fråga.
Blif mönster hvar för sig, så sker bland andra folk;
Men vårt vill vara flagg, och deras blotta tolk.
Naturens egen bild står ustäld för oss alla:
Den vill jag, som han är, vårt rätta mönster kalla:
Låt smaken efter den få skärpa fritt sin dom:
Och tarfvas något mer sök Grækeland och Rom.
Sök all Castalens flod, hvars droppar böra gälla
I mån som deras bäck är nära til sin källa.

Hon, som naturen sielf, ur ådran väller klar;
Men sedan mycken alf af tid och seder drar.
Det gagnar til at se hvad konsten gör hos alla:
Hon har at gifva råd, men äger ej befalla;
Besinnom dessa råd och följom hennes tal,
Allenast det må ske med frihet och med val.
Men hvarför vara slaf och hela verldens apa?
Kan Svensken intet godt af eget ämne skapa?
Vårt språk, vårt lefnadssätt, vårt luftstrek och vår jord
Alt artar oss för oss, i tankar och i ord.
Jag ser et manligt folk, när det sit lynne följer,
Som ej med lånat smink sit rena anlet höljer;
Som, ingalunda groft, fast alfvarsamt ibland,
Ej mättar sig med luft, ej riktar sig med grand.
Hvad tar oss då för lust at oss för andra tvinga!
Kan ej vårt eget mynt så väl som deras klinga?
Om oss naturens skänk vår egen *Maro* ger,
Han kan ju vara Svensk; hvad bör han vara mer?
Bryt ner de fångatorn, häf up de galna lagar.
Den är ej nöje värd, som ej förnuft behagar.
Drag nytta, hvar man kan, af andras tända bloss;
Men skötom våra bin så få vi lius för oss.

ODE
Öfver
FÖRGÄNGLIGHETEN.

Min ande vakna opp: se tidens böljor brusa
I deras bistra svall, se verlden går i qvaf!
Alt kring mig växlar om: alt flyr, alt synes rusa
Uti sin öpna graf.

Från tingens födslestund i Dödlighetens välde
Förgänglighetens Thron et stadgadt fäste har.
Naturens Herre sielf dess grund orörlig stälde
Då verlden danad var.

Han straxt den spira gaf i hennes vreda händer
Hvars hårda styrselkraft regerar verldens lopp.
På fallne Throners vrak, på stoft af folk och länder
Hon bygt sin boning opp.

Kring alla rymders vidd, dess ilskne Ande sväfvar:
Hon släcker solar ut: Hon verldars grundval rör.
Hon ger naturen lag: naturen hör och bäfvar
Och lydigt sig förstör.

Hon smider sielf den vigg, som skal dess fästen krossa,
Hon tänder up den eld, som hennes barm förtär;
Den flod hvars strida våld skal bergets rötter lossa
Hon i sit sköte bär.

Hvartut mit öga vänds, jag häpen endast röjer

Et härjadt fält, där alt förstörings-märken bär.
Alt hvad min undran rör, alt hvad min syn förnöjer
En skonad lämning är.

Se blommans dufna blad; hon spricker, prålar, visnar
Förr'n dagens lius gått ned, är hennes fägring all.
Se där et skyhögt berg, för hvilket ögat hisnar
Förkrossas i sit fall.

Bestört i diupets famn, en äldre verld jag finner
I hafvets rörda svall, Colosser ramlat ner.
Och i et berg af grus, hvars diupa mörja brinner
Jag Troyas lämning ser.

Hvar är det stolta Rom, som verldens spira vunnit,
Som utur tidens sköt, så präktigt stigit opp,
Som likt en frodig alm, har Himlens granskap hunnit
Med sin förmätne topp?

Dess höga grenar nyss i skyars bädd betäcktes:
Åt verldens halfva krets dess skugga skänkte fred.
Men stammen torkas bort och bistra stormar väcktes,
Som kronan bröto ned.

Det är så ödets lag; alt af förödning hotas:
Alt sänkt i åldrens diup til sin förvandling går:
Alt målar mig mit slut: et fall, som ej kan motas
Mit väsen förestår.

Ja himmel! från hvars dom, min svaghet ej kan vädia,
Du skänkt mig dagens lius; du har beredt min graf;
Du giort mig til en länk i verldens stora kädia
Som måste brytas af.

Förmätne mensko-slägt, som flärd och dårskap styra,
Som syftar längre ut, än gränsen af dit lopp!
Ack! se dit korta mål och ur din långa yra
Omsider vakna opp.

Af framtids töken skymd, din dierfhet dock ej tvekar
At skapa tusen hopp. Til trots af Himlens lag
Du räknar uppå år: dit öde dig förnekar
En säker morgondag.

Den Hielten drar din syn, som krönt med präktig lager,
Så myndigt tågar fram i segrens stolta spår.
I blodigt träldoms ok, som verlden tåligt drager
Hon lag af honom får.

Men knapt uppå et fält, där blod i bäckar rinner,
Han offer tusentals på dödens altar bär,
Förän i segrens famn, han bleknar af, försvinner,
Och sielf et offer är.

En enda blink, från Thron i grafven störtar neder
Den stolte Græklands Drott: en, tänder Crœsi bål;

Och samma mensklighet båd slaf och Konung leder
Til lifvets sista mål.

Så, när med fraggig våg en älf från klippan kullrar,
Och störtad från dess högd med et fördubbladt svall,
Uti sin strida forss som kring om negden bullrar,
Tycks trotsa dam och vall:

En tyst och sakta bäck ses ängen genomskära;
Knapt hörs hans döfva sorl; han spak bland blomstren är.
Men bägge lika skatt til hafvet ändtlig bära,
Och sig förlora där.

Dock om än himlar fly, om jordens faklor fläckas,
Om vansklighetens storm förskingrar verldens grus.
Jag än et fäste ser, som tryggt at aldrig bräckas,
Skall evigt sprida lius.

Du Dygd, du Gudabarn! som tiden måste dyrka;
Utaf din rena glans min siäl en stråle gif!
Jag trotsar tidens våld; han bryta skal sin styrka
Emot mit svaga lif.

Han må min himmel fritt med dödens mörker hölja:
Han må förkrossa mig i sina dunderslag:
Vid hoppets glada sken, jag ser på natten följa
En ny och härlig dag.

VID ADILS DÖD.

Veniet summa dies, & ineluctabile tempus. Virg.

Så unnas mig ej mer bland hopp och fruktan väga;
Den dom är evigt viss, som all min fasa giordt,
En vän förlorad är, den jag ej skolat äga,
Ell' aldrig mista bordt.

I märken af det qval, som mig så grufligt sårar!
Om til en väntad sorg jag edra floder stämt;
Gån, öpnen edra svall, I mina öma tårar!
Dem jag så länge dämt.

Gån, vittnen om den sorg, som sluts i siälen inne,
Och aldraömast käns då han fördöljes mäst,
Som lika med mit lif och med min *Adils* minne
Sin magt i hiertat fäst.

En grym förtviflans natt min siäl i dvala tvingar;
Hon alla känslor mist, som dig ej bilda af:
Från verld och nöjen skild, hon bärs på tankans vingar
Allenast til din graf.

Min Vän! ack! gif mig lof at til din skugga nalkas
Och strö cypresser ut omkring din grifte-stod:
Mit hierta öpnar sig, och orons hetta svalkas
I tårars strida flod.

Fast klagan, suckar, sorg, min mistning mer ej båta,
Är det mit hiertas plikt, min känslas öma röst:
Den sällhet i mit qval, at minnas och at gråta,
Är mer än allas tröst.

Hvi skal jag dra et lif, som blott för sorger andas;
Hvars början alt har mist; hvars framtid ej har hopp;
Hvars varelse, hvars väl, i samma stoft förblandas,
Som slukat *Adil* opp.

Så länge hoppets dag än i mit sinne rådde,
Jag bördan af mit lif med tålig tystnad drog:
J Himlens sökta hielp, den mig hans löften spådde,
Jag tröst mot oron tog.

Jag usle tänkte då med tårar rop och böner,
Beveka, himmel, dig, at skänka mig min vän;
Jag ropte om dit hägn; men i det qval jag röner,
Jag får din magt igen.

Är det väl samme Gud, som säges böner gilla,
Och sielf den kärlek ge, som han begär af mig?
Nej, usling, vänd igen, at dina suckar spilla:
De höras ej för dig.

Mer säll at vänta strax den dom, hvarvid du bäfvar,
Sök ej et svekfullt hopp, som sårar när det flyr.
Et sken, som nattetid för ögat fiärran sväfvar,
Dess svaghet mera bryr.

Du jords och verldars Kung, som våra öden täljer,
Är du ej då en far för varelsernas tal?
Du skulle älskad bli: du våra tårar väljer
Och fägnas af vårt qval.

Hvi väpnar du din hand til dina väsens våda?
En dödlig är ej värd at han din vrede bär:
Han borde i din nåd, ej i din grymhet skåda,
At du hans Herre är.

Långt från, at i mit stoft emot din vilja klaga,
Med et förmätet knot jag klandrar ej din lag;
Men törs et såradt bröst ej några suckar draga,
Som känner dina slag?

Om jag åt *Adils* vård har mina tårar unnat,
Kan detta svaghets prof til vrede reta dig?
En fånge vägras ej, den man hans dom förkunnat,
At få beklaga sig.

Du minne! lifvets tröst, som vårdar fordna tider
Och flydda nöjens bild uti et dyrt förvar;
Gif åter åt en siäl, som evig saknad lider,
Hvad hon förlorat har.

At låta tanken än förflutna nöjen smaka,
Gack ut mot tidens sporr at *Adil* få igen:
En stund, et ögnablick, gif mig ännu tilbaka
En skugga af min vän.

Tre gånger fyra år min lefnads tim-glas runnit,
Min *Adil,* til den dag, då jag fick älska dig,
Och du tre solhvarf förr i verlden börja hunnit
Din ålders korta stig.

De hiertan, som ej tvång och konstens intryck kände,
En vänskap, icke sökt, för evigt sammandrog.
Så liflig som de bröst, där hon sin låga tände,
Hon deras oskuld såg.

Med lika lynnens drift, af lika känslor förde,
I sielfva våra fel vi fordom följt hvarann:
Min glädie var din frögd; den sorg, mit hierta rörde,
Din ömhet äfven fann.

Ifrån din täcka dikt, min vän, hur många gånger
Har du til lutan gått at qväda hvad jag gaf?
Bör samma skaldemö, som delat dina sånger,
Nu gråta på din graf.

Du täcka Guda-flock! I nöjen, lek och hälsa!
Och öma kärlek! du! som om vår ålder rår;
Var ingen då af er, som mägtat honom frälsa
I blomman af hans vår.

Om du ej varit född at pryda dina tider,
En längre ålders rymd dig blifvit vist beskärd:
Ju större lius och dag den tända facklan sprider,
Ju förr är hon förtärd.

Hvad är all dygd och vett! de ej mot ödet gälla:
Den späda oskuld dör, och lasten samlar år.
När lians grymma slag den fagra väpling fälla,
Et gagnlöst vide står.

Om från det intets diup, som för min syn dig täcker,
En öfrig lämning än är frälst vid lifvets flygt?
Om den förödnings-natt ej til din ande räcker,
Som dig ur dagen ryckt?

Om nu din rena siäl bland större väsens skara
I evighetens sköt sit ädla ursprung nått?
Om från den verld du flytt, hvars fägnad du bordt vara,
Du til en högre gått?

Och om bland Andars tal du än en hugkomst lånat
Åt hvad du varit sielf, åt hvad du ägde kärt?
Om minnet af din vän, ej ur dit minne plånadt,
Är än din ömhet värdt?

Så fäll på denna vård, min *Adil,* några blickar,
Där vänskap vid dit stoft i klagan dignar ner.
Tag mot en evig sorg: de suckar jag dig skickar,
De tårar jag dig ger.

Förgäfves grafvens diup dig ur min åsyn döljer,
Din bild dock segerfull jag än i tanken bär.
Min kärlek hör dig til: han dig i flygten följer
Och öfver ödet är.

Lät mig ifrån den dag, då jag dig sedt försvinna,
Med hundra solhvarf än få öka mina år:
Lät glömskan öda alt och åldrens kyla vinna
Där känslans låga rår.

Min kärlek dock för dig, af inga åldrar skördad,
Skal segra i min siäl, från tid och glömska fri;
Och, när hon slåcknar ut, än lika öm och vördad,
Dess sista känsla bli.

Natur! om förr åt mig du gaf et lyckligt hierta,
Som niutit nöjets väl och smakat vänskaps luft;
Gif mig et annat nu, at föda evig smärta,
Och känna min förlust.

DET ONDA SAMVETET.

– – – *Facto torqueor ipse meo.* Ovid.

En hisklig hamn mit öga sårar,
Jag ser en usel lastens träl,
Som öfverstänkt med blod och tårar
Bär plåge-anden i sin siäl.
Jag vill hans mörka tekning draga:
Men sanning, du! min hand ledsaga,
Och gif min målning eld och kraft.
Låt henne röra och förskräcka
Och för det qval en rysning väcka
Som lasten städs i sällskap haft.

Til mensklighetens blygd och fasa,
Han himlens Herre trotsat har.
Man honom sett med dierfhet rasa,
At bryta alt hvad heligt var.
Han blind och fräck i svalget rusat,
Där luftars haf kring honom brusat.
Utur sit bröst med våldsam hand,
Han himlens egen bild har rifvit;
Han skild från dygdens känsla blifvit,
Och trälat nögd i lastens band.

Det sken förnuftets strålar gifva
Ej leda feck hans blinda lopp.
Han lät det blott sin fackla blifva,

At lastens irrgång leta opp.
Men Allmagt! bör du icke styra
Et stoft, som i sin vilda yra
Törs glömma bort, at du är Gud:
Som på din vink, ur intet väcktes,
Blott til din tienst och til sit släcktes,
Men vågar trampa dina bud.

Din godhet blott hans ilska retar.
Han trotsar straff och niuter nåd;
En nåd som fåfängt honom letar,
Ibland et svall af öfverdåd.
Din famn ännu hans ofärd motar:
Din blixt hans hufvud långsamt hotar;
Han vill din varning ej förstå;
Lik hälleberget, i hvars yta,
Fast både regn och sol ej tryta,
Dock ingen ört får rötter slå.

En rättvis hämnd dig då beväpnar
Och straffet ändtlig väntat ut.
Du slår: den usle rys och häpnar;
Hans dierfva dårskap har sit slut.
Hans sömn är all: han måste vakna
Och hiertat all sin hårdhet sakna,
Då samvets-lagen äskar liud.
Han rår ej mera om sit öra:
Fast han ej vill, han måste höra
Dess skarpa röst och stränga bud.

I svarta molnet åskan rasar,
Och jorden darrar för dess knall.
I mörker svept naturen fasar
Vid bistra eldars täta fall.
Så himlens sanning genomtränger
Det mörker, som förgäfves stänger
Alt lius utur hans dystra bröst.
Det nya sken, hvarmed han strider,
Odrägligt i hans öga svider,
Och röjer alt, förutan tröst.

Hur blir han uti siälen slagen?
Hvem har han väl sin möda länt?
Förskräckt, förlorad och bedragen,
Han ser tyrannen som han tient.
Han nu för första gången känner,
Hur hårdt dess boja honom spänner.
Han ville fly, men dignar ner.
Han lik et fängsladt villdiur ryter,
Som ilskt uppå den kädja bryter,
Hvars tyngd blott trycker desto mer.

Et hiskligt troll ur kulan hastar
Och tårar strömma hvar det går;
Det ormar i hans sköte kastar:
Det ångren är, som honom slår.
Han ser sig om: här laster spöka;
Af blod hans egna fotspår röka:
Hvar blick i sinnet häpnad för;
Och när han fram åt tiden skådar,
Alt honom idel straff bebådar,
Hvars väntan plågan dubbel gör.

Han nu sin egen dödsdom skrifver:
Det qval, som han sig finner värd,
En gruflig skräck i hiertat gifver,
Mer grym än alla hämdens svärd.
Än hör han bistra villdiur knota;
Än berg med fall och krossning hota;
Än eld ur mörka klyfter går.
Han mellan idel faror sväfvar:
Han ser, han hör: vid alt han bäfvar;
Ty fasans bild för tanken står.

Lyft up dit nederslagna öga;
Se, hur i Himmelskt Majestät,
En hielte blänker i det höga,
Som vandrat jämt i dygdens fiät.
Han lärt, at lustans eld förqväfva,
Til rätta sällhets-målet sträfva.
Ej jordens vällust har förmått
Hans siäls och hiertas helgd förbyta:
Hans mod ej stormar kunnat bryta;
Hans dygd, så fast som klippan stått.

Med sådan frägd i ärans rike
Han högsta mensko-sällhet nått.
Se här din forna vederlike;
Du var ju född til samma lått?
Du, född at lika sällhet niuta,
Nu lefver blott at tårar giuta.
När dig hans bild i hiertat skär,
Hörs ångren på din klagan svara:
Du ser hvad du har kunnat vara,
Du ser ock hvad du intet är.

Din plåga sig ej låter döfva;
Hon ingen stund åt glömskan ger.
Ej nattens skuggor mägta söfva;
Ej dagens lius förnöjer mer.
Alt hopp om lisa du fördömmer
Och ögat sielf för solen gömmer,
Förtviflan följer öfverdåd.

Så dierfs du än mot himlen streta,
Med än et brott dess vrede reta,
Då du förtviflar om dess nåd?

Din siäl, som tusen stormar skaka,
Nu tänds af raseriets brand.
Förbistrad, då dess facklor spraka,
Du dödens dolk med mordisk hand,
I klämda hiertat sielf vil trycka.
Men mån dig döden väl kan rycka
Utur förderfvets svalg? nej vet;
Du i dit bröst en afgrund döljer,
Som dig ur tidens rymder följer,
At döda dig i evighet.

Så blir då intet slag det sista!
De slutas ej af tid och år!
Vid hvart och et vil hiertat brista;
Til hvart och et ny styrka får.
Ja! Samvets-såren evigt svida;
Det värsta straffet man kan lida,
Är känslan at ha straff förskyllt.
Den är ju Gud, som hämd så skaffar,
At siälen sielf sig hårdast straffar,
När hon sit mått af laster fyllt.

VÄNSKAPEN.

Qoud placeo, si placeo, tuum est. Horat.

Du öma band, som menskior knyter;
Du tröst i alla lifs besvär!
Du, med hvars åga hopen skryter,
När dock din larf knapt synlig är!
Du fina kraft, som hiertan renar,
Och i den ädla nit förenar,
Som samfälld välgång alstra bör!
Kom, Vänskap! styr du sielf min tunga,
At, då jag dina verk vil siunga,
Jag i dit eget språk det gör.

Den rena enfald dig behagar,
Som dväljes uti öpna bröst.
Du följer ömhets enkla lagar;
De gilla ej en konstlad röst.
At tolka hvad et hierta känner,
Som giort et lyckligt val af Vänner,
Är rätt at tolka Vänskaps pris.
Om Vänskaps dyrd blott den kan döma,
Hvars hierta lärt för Vänner öma
Och smakat Vänskaps Paradis.

Min Vän! som gör min högsta lycka,

Åt dig jag helgar denna Sång:
Jag den för ingen del bör smycka
Med Skalders granna orda-prång.
Nej; hiertats uttryck gör tilfylles;
När snillets språk, hur det förgylles,
Blir yfvigt, kärnlöst, pråligt, matt.
Jag skull' ej våga duken spänna,
Om jag ej lärt den låga känna,
Som jag vill ha i dagen fatt.

Mit bröst har rönt den liufva värma,
Som Vänskaps-eldens alster är,
Som ej förställning mägtar härma,
Som lif och frid i siälen bär.
Jag dock i denna glada åga
Har känt et tyst behof mig plåga;
Jag märkt mig sakna något än.
Mit hierta funnit något fela:
Hvad annat, än at ömt få dela
Sin läckra känsla med en Vän.

Jag säll omsider nu kan skryta,
At äga en så dyrbar lått.
Jag ville denna skatt ej byta
Mot Crœsi stora rikdoms-mått.
Jag den at få nog länge sträfvat;
Jag länge nog har vilse sväfvat,
Et mål för falska Vänners ro.
Jag nog på Ödets stränghet knotat;
Det ändtlig har sin hårdhet botat:
Jag fått en Vän, som jag kan tro.

At detta rara väsend finna,
Hvad möda har jag mig ej gedt?
At det på sporret kunnat hinna,
Hur har man mig ej fika sedt?
Det oftast har min ifver retat,
At då jag efter Vänskap letat,
Jag råkat skuggan ta' för kropp.
Det bländ-verk, som mit öga dårat,
Ej sällan öma hiertat sårat,
Som sett sig svikas i sit hopp.

Jag harmsen ropt: sku Vänskaps-plikter
I våra bröst så litet rå',
At blott ur Grekers gamla dikter
Man mönster af en Vän kan få?
På Pylader och på Orester
Vår tid då ingen aktning fäster?
Månn' någon deras Saga tror?
Fins mer, när döden Damon hotar,

En Pythias som hugget motar
Och vågar lifvet för sin bror?

Jo, *Cleon,* sådant är ditt hierta:
Jag har din Vänskaps-dygd försökt:
Din ömhet lindrat har min smärta
Och mina glada stunder ökt.
Du mig den vällust lärt at smaka,
Som lämnar intet qval tilbaka
Hos den dess sötma niutit har.
Ditt bröst mig vist den helga stämpel,
Som teknar Dygdens rena tempel
Och som bland mänskor är så rar.

Af dig jag lärt at skildnad göra
På Vänskap och dess lånta färg:
På den, som minsta fläckt kan röra,
Och den i stormar står som berg.
Jag ofta förr har dristat våga
At tro en klar och skyhög låga
Ej blott et vackert fladder-sken:
Men af din varning jag lärt finna,
At, när en eld tycks klarast brinna,
Är ej dess värma altid ren.

Den väg, som leder rätt til Ära,
Med dina steg du stakat ut:
Den synes ofta tistlar bära;
Men Äran finnes dock til slut.
En dygdig skapar sielf sin lycka:
Han bäst i eget bröst kan trycka
En lycklig framtids fasta rot.
Om Lyckans sol ej växten drifver,
Den låga stam dock säker blifver
Och stadig står i stormars hot.

Af dig jag lärt det lugn värdera,
Som Lyckan ej, men Dygden ger.
Min rena Vallmar är mig mera,
Än Purpur, som jag fläckad ser.
Min syn af skimmer-prål ej bländas.
De rökverk, som af Smickret tändas,
Blott ämnen för min ömkan bli.
När Ledsnad Stora Verlden plågar,
Min hydda henne trotsa vågar;
Jag der från Tvångets ok är fri.

At Mänsklighetens Rätt försvara
Mot ilskna Tadlets yra spel;
At Laster öpet krig förklara,
Men ömsinnt hölja Svaghets-fel;

At göra Dygden lika heder,
Då hon i stoftet ligger neder,
Som då hon lys i Ärans slått;
At Lyckans falska yta glömma
Och blott af inre halten dömma:
Jag dessa Reglor af dig fått.

För högsta lycka sky och rysa,
Då den är byggd på andras fall;
För mänskor verksam ömhet hysa
Och i min hielp ej finnas kall;
Til uslas räddning skyndsam vara;
För dem den bättre del ej spara,
Som Himlen mig til lån beskärt;
För värnlös Oskuld hägn bereda
Och den för våld och ränker freda;
Jag har af ditt exempel lärt.

Du lärt mig vörda Fädrens Seder,
I trots af våra Tiders folk;
I ärligt hierta sätta heder,
Som enkel tunga har til tolk;
At nyttig Flit med muntran lifva;
Den dager åt Förtiensten gifva,
Som gör den känd uti sit grus;
Det Vett från Snillets irrbloss skilja,
Som gagna vet med ädel vilja
I mån af mera klara lius.

För Fosterlandets sanna bästa
At hålla ospardt lif och blod;
Dess Sielfbestånd at söka fästa
Mot Tvedrägts-Andans öfvermod;
Alt Sielfsvåld lika ifrigt hata,
Men ingen för sit tänksätt rata,
Som dristar vara Svensk och Fri;
För Landsmän broders-hierta bära:
Se, sådan är den Statskonst-Lära,
Som du mig gedt och följd skall bli.

Min Vän, hvars Bild jag sökt at måla
I dessa smickerlösa drag;
Du kan din Taflas skönhet tåla,
Blott Sanning der har spridt sin dag.
Ditt Hierta, Mänsklighetens heder,
I Dygdens Tempel dig bereder
Et utmärkt rum bland Ärans Män.
Där skall ditt Minne firadt blifva,
Och Efterverlden dig beskrifva
Som mönster af fullkomlig Vän.

Men jag, som Vänskaps bästa håfva

I dig, min *Cleon,* äga fått;
Hur bör jag vårda rätt den gåfva,
Som fallit på min sälla lått?
Jo; Trohet skall min trygghet verka;
Den samma Dygd vår Vänskap stärka,
Som orsak til min lycka var.
Den eld, mitt bröst af ditt fått taga,
Skall Tidens växling ej försvaga,
Men altid brinna lika klar.

Och Vänskap! du, hvars Guda-styrka
Min siäl til öm förtiusning rört;
Du sielf mig lärt dig värdigt dyrka,
Då du i *Cleons* famn mig fört.
Jag där ditt eget Altar finner:
Den rena låga, som där brinner,
Min eld en ökad kraft skall ge:
Hvar dag skall nya offer bära,
Och Verlden af min sällhet lära
Hvad Stor-Verk kan af Vänskap ske.

ÖFVER
EN STARCK och LÅNGSAM SOMMARHETTA.

Du dagens bloss! af hvars förmåga
Naturen lifvas och kan dö,
Hvi bräns jag här utaf din låga,
Där nyss jag frös bland is och snö?
Skall polen med æquatorn blandas,
Skall Lappen Negerns luft få andas
Och fiällens is til floder bli?
Du liusets Gud, som plär så noga
Naturens lopp och ordning foga,
Hvi är hon nu från ordning fri?

Den späda knoppen våren lydde
Och stack ur jordens sköte opp.
Dess friska grönska ängen prydde,
Och jorden kände nya hopp.
Men blomman knapt ur fängslet hinner,
Förr'n hon af hettans våld försvinner;
Hon torkas bort och tynar af.
Förr van i sommarns barm at lifvas,
Och i dess liumma sköte trifvas,
Hon måste där nu se sin graf.

En qvalmig tyngd i luften sväfvar,
Som qväfva vill min andedrägt.
Jag redan trött til lunden sträfvar,
At hämta svalkans friska fläckt.
Et väder snart bland löfven spelar;

Sielf hett, det ingen kyla delar,
Likt röken från en gruflig brand.
Ej lunden sielf kan mer behaga;
Med gulnadt löf han syns beklaga
Sitt ledne våld af Sommarns hand.

Se trefne landtman, hur han qvider:
Hur i sin svett han modfälld går;
Den härjning grödan dagligt lider,
En säker missväxt honom spår.
Än han en suck til Himlen skickar
Och tigger bröd med sorgsna blickar,
Än glädes han, så snart en sky
Han ser på fästet sammandragas;
Men af en vind, den snart förjagas,
Och spridd i rymden måste fly.

Uti sin träldom dragarn stretar,
Af oket tryckt och hettans qval.
Nu törsten honom häftigt retar,
Han längtar bli i böljan sval.
Han kända bäcken fåfängt söker;
Dess botten gräsets vall nu öker,
Hvar minsta droppe dunstat ut.
Naturen tycks sit verk förskiuta,
Mån det feck lif och känsla niuta
At så af brist et ömkligt slut?

Vår Nord för vådan måste rysa:
Dess luftstrek liknar en comet,
Där ömsom man til döds kan frysa
Och ömsom känna böljan het.
Än Isen jordens yta spänner,
Än Solen den til aska bränner.
Förbränd och kyld, snart utan saft,
Med slutit sköt för Ceres skördar,
Til slut hon sielf sin åbo mördar,
I brist af nödig närings-kraft.

– – – Af farors hot jag hänryckt blifver,
Men märker snart, jag vilse far.
Försynen hopp mig åter gifver;
Det af dess nåd sin styrka drar.
Naturen sig ej kan förbyta:
Hon ej förmår de bommar bryta,
Den gräns en Allmagt henne satt.
Han sielf dess lag behagat stifta
Och budit köld och hetta skifta,
På samma vis, som dag och natt.

Natur och hopp mig då bebåda,
At dimmor sammanskockas snart,

Som skola öfver hettan råda
Och dämpa vädrens torra fart.
Re'n ser jag skurar frucktsamt strömma,
Sin must i jordens sköte tömma
Och visna roten qvicka opp.
Än skall dess gröda frodigt trifvas
Och sorgsna åbon åter lifvas
Af frögd och af förnyadt hopp.

FABEL.

En Lys-mask i sit sällskap hade
En Fiäril om en sommar-natt,
Til den han spotsk och illsken sade:
Hur' har dit öde varit fatt?
Förmörkad i Naturens rike,
At du är til knapt någon ser,
Om jag, de klara stiernors like
Åt nejden ej sin dager ger.

Man Fiäril'n icke svara hörde,
Ty om sin hämd han säker var;
När solen dagen återförde,
Har masken blott sit högmod qvar.

Så, Damon, Du dit värde leder
Från mörker och där dårskap rår.
Kom, vis vid liuset dina seder,
Jag tror at masken make får.

AFSKED TIL EN VÄN.

En blick jag öfrig har, en timma ges mig än.
Jag helgar denna stund til tankan af en Vän.
Tag, Damon, denna skänk, som dig min ömhet gifver;
Du känner detta bröst, den hand, som detta skrifver.
Den hand, som jag dig gett, til vittne af min tro,
Skall tolka här de qval, som i mitt hierta bo.
Sök här ej Skalders språk, ej snillets Guda-strålar:
Här talar hiertat blott, och blott sin saknad målar.
Här ser det blott en Vän, som evigt öm och kär,
Skall älskas mer ännu, ju mer han fierran är.

Ack! undra, Damon, ej, om jag i klagan sänkes;
Om, sluten i din famn, din kind med tårar stänkes;
Om hiertat, rördt för dig, för dig allena ömt,
Kan finna tårar än, för alla dem jag tömt.
Det är dess liufva pligt, det dig sin sorg förklarar,
Och dig en ömhet svär, som genom tiden varar.
Hvars minne i min siäl, beständigt mera kärt,
Skall dyrkas med den dygd, som du mig älska lärt.
Ack! öde unna mig, at samma lycka niuta;
Du Vänner skilja kan, men icke Vänskap sluta.

Nej, liufva dragnings-kraft, som öma hiertan när;
Du öfver tid och rum och ödets hårdhet är.
Ej alt förloradt är, när jag min hembygd saknar,
Om i min Damons bröst mit minne stundom vaknar;
Om stundom för mit väl hans hierta ömar sig;
Om i min långa flygt hans kärlek följer mig.
Lät detta unnas mig, när jag alt annat mister;
Jag intet sakna skall, när ej din ömhet brister.
Af alt hvad jag har ägt, af all min fordna ro,
Jag öfrigt blott begär Din Vänskap och Din tro.
Se stundom detta blad, när jag ej mera finnes
Säg: sådan var min Vän, den jag med kärlek minnes.
Säg, detta var den pant, som jag af honom fick,
När han til andra folk ur mina armar gick.
Kanske i denna stund han min förlust beklagar,
Kanske han skild från mig blott räknar tunga dagar,
Kanske nu för mit väl hans hierta ängslar sig,
Och lyckan blott begär, at dela den med mig.
Min Vän! Din ädla siäl är född, at Vänskap dyrka,
Hon blott i rena bröst kan samla högd och styrka.
Med snille och med vett man fåfängt vördnad drar:
Den vinner hiertan blott, som sielf et hierta har.
Niut Dygdens sälla lott, at verldens kärlek blifva;
Hvi kan jag Dig ej mer, än blott min egen gifva?
Men höga Allmagts hand! som verldars omlopp för,
Om från Din dolda Thron Du våra suckar hör;
Gif åter mig den skatt, hvars mistning jag begråter;
Gif mig mit lius, mit stöd, min Vän, min Damon åter.
Åt den jag älskar mäst, om Du Din ynnest ger,
Skall jag mig lycklig tro, då jag hans välgång ser,
Lät för hans rena dygd Din mildhet icke fela,
Och gif mig intet godt, som ej min Vän får dela.
Du *Minne,* lifvets tröst, som äger i förvar
Den frögd man fordom känt, den tid, som flygtat har;
Med tankan utaf mig, gack at hos Damon vaka,
Och gif mit namn, min bild i kända drag tilbaka.
Gack, teckna för hans syn vår ro med fordna dar;
Vis, hur han älskad är, och hur han gråten var.
Gack, fäst vårt Vänskaps-band mot sielfva ödets vilja,
Och tryck dess knut ihop, när sig dess ändar skilja.
Om jag ur tiden går, min skugga gif igen,
Och väck min vålnad opp, at nalkas Damon än.

Så mot et band, som hjortat gillar,
Jag tankan fåfängt väpna vill;
Hon hör mig icke mera til:
Hvart Sinne henne lika villar.
Men när de få förena sig,
At åt Din magt mit hjerta dela;

Ach Themir, Themir, svara mig,
När fyra unnas njuta Dig,
Hvi blott det femte nödgas fela?

DEN FÖRNÖGDE.

– – – *Fuge magna: licet sub paupere tecto*
Reges & Regum vita præcurrere amicos. Horat.

Min lefnad lycklig är: mit öde mig behagar,
Jag i min sälla fred bör vörda Himlens lagar.
Uti mit låga tiäll, för verldens ögon gömd,
Jag lefver blott för mig, af Lyckan lyckligt glömd.
Af hennes falska prål min syn ej mera mattas,
Jag äger ingen ting och ingen ting mig fattas.
Den lider endast brist, som åtrår öfverflöd:
Förnögd jag tackar Gud för hälsa och för bröd.

Du, som af Lyckan tiust, på hala branten stretar
Och med begärlig syn blott efter skuggor letar,
Än utaf fruktan stum, än upblåst utaf hopp,
Men altid svag och yr uti dit falska lopp:
Som, usel dåre sielf, af dårar lycklig skattas,
När du, af glitter hölgd, i prägtig möda mattas;
Kom, pusta i mit lugn, i denna tysta skog:
Se, hur i Hvilans famn jag äger lycka nog.

I skuggan af en lund, där stormen fåfängt ryter,
Där middags liuset sielf i skymning sig förbyter,
Där under löfvens skygd et rum för svalkan är,
Min bonings stilla lugn mit sinnes bildning bär.
Här i Naturens sköt jag slagit trygg mit läger:
Min koja ringa är och ingen prydnad äger.
Naturens enfald är uti dess byggnad, lydd:
Mot köld och skurars våld hon endast gifver skydd.
Jag i min låghet här är nedan om alla fara:
Det är den Stores lott i högd och våda vara.
Jag Ärans stolta borg såg resa sig mot skyn,
Och uti prägtig högd förloras ur min syn.
Uppå en bergfast grund han tycktes tiden trossa:
Straxt dånar Jofurs röst: hans viggar Slottet krossa.
I Diupets spräckta barm med brak det ramlar ned;
Min skog ger återskall: min hydda står i fred.
Jag til så bräcklig högd ur gruset ej vill sträfva.
Lät Aggets pilar tätt omkring den store sväfva;
Han bär et sargadt bröst inunder ärans drägt:
Jag uti vallmarn är för alla skott betäckt.
Lät Guldets trötta slaf på sina skatter ackta,
Och flera samla hop at efter flere trackta.
Han trånar i sin svett och andas blott besvär,
Jag äger inget guld och ingen börda bär.

Lät vällust och begär få verlden ursint styra,
Lät menskian likna sielf et villdiur i sin yra,
När, sielf sin egen träl, och sielf sin egen Gud,
Hon qväfver mensklighet och ler åt Himlens Bud.
Jag sett eländets högd: som menskia det beklagar,
Men verlden skapar sielf sin nöd och onda dagar.
Jag henne lemnat har: dess glömska är mit val,
Jag delar ej dess lust, jag delar ej dess qval.

Nej, ädla enslighet! jag nögd din sällhet prisar:
Du lifvets egen tyngd med lugn och frihet lisar.
Här, Himlen vare tack, jag ej får dårar se,
Som ömsom tvinga mig at gråta och at le.
I skötet af en Vän förnögd och öm jag hvilar,
Hans mun ej smickra vet, han öga icke smilar,
I Stora Verldens konst han säkert vore trög,
Hans tanke aldrig än i hiertats vinklar smög.
Nej, tungan röres fritt, när hiertat henne drifver,
Och följer blott den lag, som sanning föreskrifver.
Vi göre alfvar här af verldens gycklespel,
Och i hvarsandras bröst gemensamt äga del.
Ja, trohet är vår lag och menskligheten glädes,
At vår förening se, som i dess renhet klädes.
Ack! Ömhet, som vårt band har fästat med din knut,
Din eld ej slockna skall, förn lifvet slocknar ut.
Än i mit låga tiäll, än i de gröna dalar,
Jag ser min såte Vän, naturen med oss talar.
Hon med sin tysta röst vet lifva up den ro,
Som i en menlös siäl är satt at evigt bo.
Sit gift plär Ledsnan mäst i svarta siälar sprida,
Där grymma samvets-sting med evig sargning svida.
Lät Lasten segra fräckt: hon qväljes i sin högd,
När Dygden, tryckt i stoft, dock niuter verklig frögd.
Hon, lik et renadt gull, kan alla skiften tåla,
Ej någon lånad färg får hennes fägring måla,
Hon fiättrad eller krönt är altid lika stor,
Sig lik om hon i slott ell' uti koja bor.
I hennes liufva famn jag lycklig hunnit lära,
At i min egen siäl min sällhets grundval bära.
Min siäl, sit uphof lik, af inga skiften vet;
Hon trotsar tidens våld och lifvets vansklighet.
Åt menlösheten blott min koja fristad gifver,
Hon Baucis hydda lik et glädiens Tempel blifver.
När sömnens dämnings-kraft mit öga tynger ned,
Jag sofver sött och lätt, ty sinnet är i fred.
När morgonrådnans lius de mindre blossen släcker,
Mig nya dagens glans, men ingen omsorg väcker;
Jag munter af min bädd då til et arbet går,
Hvaraf et måttligt lif en tarflig näring får.

Så går min dag förbi; så flyta år och tider;
Så skyndar lifvet fort och snart til afton lider.
Min lefnads-sol går ned, men hoppets dager gryr,
När jag med tidens ström ur verldens rymder flyr.
Bland lifvets skiften nögd jag nalkas til det sista,
Då, nött af skröplighet, dess svaga band skall brista.
Jag icke för mit stoft en prägtig grift begär,
Som mot dess vansklighet en fåfäng tilflygt är.
Om ej i rycktets mun mit namn får evigt lefva,
Stor sak: låt grafvens natt mig i sin glömska vefva;
Mit namn i dygdens bok allenast teknas må;
Mit lif är här en dröm, det kan ju glömmas då.

Men du, som lifvets hopp med falska sorger mäter,
Och älskar det så högt, at du dess mål förgäter,
Vet, at du qväfver sielf din sanna lyckas frö:
Den lefver lycklig blott, som lärt, at lycklig dö.

TIL CAMILLA.

Camilla, up! Naturen vaknar
Och Våren i sit sköte bär:
Hon dig med ömt bekymmer saknar,
Du, som bland hennes smycken är.
För dig hon nakna grenen kläder;
Med blomstrens pragt dit öga gläder,
Den deras blandning dubbel gör:
För dig den lena västan spelar:
Den fina ånga blomman delar,
Han dig på lätta vågor för.

Du är ju ämnad at behaga,
Och född at allas dyrkan få:
Kom nu at Vårens offer taga
Och öfver hennes skönhet rå.
Gå ut, at liljans afund göra;
At Våren til förundran röra;
I blomster-drägt hon väntar dig.
Dess pragt kring skog och ängar strålar:
Men, i hvad färgor hon ock prålar,
Du, mindre prydd, mer tiusar mig.

Ack, sälla stund! Camilla nalkas:
Så skön ännu hon aldrig var.
En dristig pust med slöjan skalkas
Och re’n en täckhet blottat har.
Han sackta kring om bröstet fläcktar;
Med glesa floret stundom fäcktar,
Och än med mörka locken flyr.
Camilla, du plär blygsam vara;
Men nu du löper ingen fara;
Et väder blott din oskuld bryr.

Et moln, likt vintrens liusa skyar,
Du mellan jord och himmel ser:
Det Lunden är, som dig förnyar,
Och dig så vacker utsigt ger.
Jag kan dig ej dess målning gifva;
Jag blott din fägring vet beskrifva – –
Men detta prål en blink förstör
Til trädens topp en ilning hastar,
Som deras blommor nederkastar
Och dem i regn kring marken strör.

Camilla! detta går dig nära
Och dig en hemlig oro ger;
Men Lundens öde bör dig lära,
At oförtänkt en växling sker.
Lit ej på det som lätt försvinner:
Din hy et hierta hastigt vinner,
Men det förloras lika snällt.
Skall jag en gång af kärlek agas,
Må hiertat väl af skönhet dragas;
Men Vänskap göra lifvet sällt.

VÄRKAN
AF
FLYGTIGHET.

Du tror at lastens magt hos mig all dygd förjagar,
At i min yras brand jag ej af sansning vet:
Du på min ålders dårskap klagar;
Kän ock min ålders flygtighet.
När siälen, tiust och döf, blott lyder nöjets lagar,
När känslan i sit väl förnuft och tankar dränkt,
Naturen, til vår hielp, åt ungdoms galna dagar
Ej fåfängt flygtigheten skänkt.
Hon tror med kärleks band sit nöjes kransar knyta,
Men oron följer hennes spår:
Och, ledsen vid sin frögd, hon blott af lust at byta,
I Dygdens flydda famn med lika ifver går.
Dess storm, hvars vilda yra svallar,
Och biuder Dygd, Förnuft och Snillets styrka tross,
Är den, som sielf oss återkallar,
I lugnet af den hamn, hvar ur han kastat oss.
Hon sina nöjen blindt bereder,
Och lika blindt til dem en afsmak bär:
Ack tackom Himlen än, som gett åt vårt begär
En svaghet, som til Dygden leder,
När styrkan oss ej lämnad är:
Som, sen han sårat sig, kan sielf sin skada hela,
Och oss til frihet för, då han sig fängslig ger.
När tiusta sinnen blindvis spela,

Hvem är som någon stund sig ej förvillad ser?
Men det ju lika är, blott hiertat uphör fela,
Om det af föresats ell’ blott af ledsnad sker.

RÅD til EURILLA.

Eurilla! snart Din ungdoms-vår
Til blomstrings-tiden börjar lida.
Snart Kärleks-Guden vid Din sida,
Med tända facklan färdig står.
Du önskar Dig en värdig Man;
En Man, hvars dygd Du vörda kan,
Hvars vett til mogen stadga hunnit:
En Man, som verlden känna lärt;
Et hierta, all Din aktning värdt,
Som det Din ömhet sökt och vunnit.

Du frågar, om Du hoppas bör,
At hiertat få så lyckligt dela?
Jo, hoppas fritt: det kan ej fela;
Din egen Dygd Dig bistånd gör.
Förnuftigt val gör saken lätt.
Men lät ock hiertat få sin rätt.
Lät ingen afsigt Dig förföra.
Blott den, at söka dygd och vett,
Har detta val förut beredt,
Som säkert skall dig lycklig göra.

Du tror dig se, hvad lycka är.
Men tag ej vilse om den rätta.
Du aldrig må förtröstan sätta
Til det som snarast svika plär:
Den snåle ser på tunnor gull;
Han fyller kistor och skatull,
Men immerfort dock mer behöfver.
Den nögde, med en lagom lott,
Han nyttiar visligt hvad han fått
Och ofta nog har mera öfver.

Men stå dig tunnor gull til båds,
Låt aldrig dem dit hierta kränka.
Du bör ändå dit val betänka,
Och gå med dit förnuft til råds.
Se noga efter, hvarifrån
Så rikt och ymnigt lyckans lån
Uppå en enda kunnat falla:
En samlad skatt af andras svett
Fast hopen den sin aktning gett,
Du aldrig den kan lycklig kalla.

Blif aldrig sådan lyckas träl,
Om Du ej vill din välfärd spilla.

Sök sådan lycka, min Eurilla,
Som äfven gör de dinas väl.
En orättfärdigt samlad skatt
I allas händer är så fatt,
Han, lik en vårsnö, snart försvinner.
En större eller mindre lott,
Den man med Dygdens bifall fått,
Til dina barn och barnbarn hinner.

Med flit jag denna varning ger;
Ty gullet mäst plär könet dåra.
Då Astrild vill et hierta såra,
Hans skott med gyldne pilar sker.
Föräldrar tänka annars ömt.
Men mången Far och Mor har glömt,
At gull mot vett bör stå tillbaka;
At dygd och säkert dagligt bröd
De nöjen ge til öfverflöd,
Dem rika Crœsus ej får smaka.

Än Ärans stämpel, frågar Du:
Mon den ej äfven bör betraktas?
Eurilla, nej; här endast aktas
Hans vett, som Man; din dygd, som Fru.
Af rang blir ej din Herre stor;
Blott småfolk sådan dårskap tror.
Där Dygden fins, är Ärans tempel.
Blif lycklig nog, at få en Man,
Hvars dygd hans värde göra kan.
Det är den sanna Ärans stämpel.

Den som Försynen utsett har,
At med ditt hierta sammanpara,
Bör til din lycka skapad vara,
Som värdig Man och värdig Far.
Tänk noga efter, med hvad hopp,
Han desse plikter fyller opp,
På det dit val må lyckligt skattas.
Om han är barn til år och vett;
Om han för litet verlden sett;
Rätt mycket i din sällhet fattas.

Han älskar ömt: det är ej nog:
Du bör de egenskaper söka,
Som kunna all din aktning öka,
At Du blir kär med lika fog.
På sådan grund din lycka bygg.
Då är Du för din framtid trygg.
När under Vishets egna lagar,
En klok, en öm, en stadgad Man
Får taga sig din välfärd an,

Skall nöjet sockra dina dagar.

TIL ZEPHIS.

Naturen, öm och täck och mild,
På sina misstag högt förtretad,
Blef en gång lyckligt därtil retad,
At bringa fram sin egen bild.
Et högt, et qvickt, et muntert vett
Hon med det bästa hierta parar:
En boning, som mot siälen svarar,
Där eld och ömhet göra et,
Sin bildning lika värdigt får.
Naturen, viss om allmänt tycke,
Lät födas detta mästerstycke
I dag för – – – År.

Min Zephis! kän igen Er lott.
Det är i Er, som jorden fått
Naturens magt och mildhet röna.
Dess afsigt hinne til sin högd!
Blif bland de sälla lika nögd,
Som ni är vacker bland de sköna.

MOTGÅNGS NYTTA.

Vidi ego pampineis oneratam vitibus ulmum,
Quæ fuerat sævi fulmine tacta Jovis. Ovid.

Förgäfves vi med knot mot Ödets Lagar strida:
Dess dom orygglig är: vi måste tåligt lida.
Du, som jag sucka hör vid smärtans tyngsta slag,
Som tyckes lefva blott at qvida;
När hiertat kännes ömast svida,
Ack! dyrka dock Försynens lag.

Om alt hvad du haft kärt, et rof för tiden blifvit;
Om qvalets egen hand ditt tryckta bröst har rifvit;
Dess skugga hoppets skymt för dig ej dölja bör.
Den magt, som dig dit väsen gifvit,
Som för dit lopp har gränsor skrifvit,
Förtviflan aldrig billig gör.

Han danat har dit lif, at stormars skiften pröfva:
Den aldrig lyckan känt, som frögd och medgång söfva,
Som, i sit jämna lugn, ej lugnet skatta vet.
Din siäl är skapt, at styrka öfva:
Dess högd tycks Lyckans prof behöfva
Och stadgas af dess vansklighet.

Omkring en åldrig alm, som åskan sönderbrutit,
Jag såg hur drufvans växt sin höga ranka knutit;
Af hennes rika prakt nu stammens rämnor hölgs:
Så, när du nog har tårar gutit,

När sist din sorge-tid förflutit,
Din sällhet i din framtid dölgs.

ÖFVERSÄTTNINGAR
UR
ANACREON.

Ode I.

Jag siunga vill om Trojas krig;
Jag Cadmi öden vill beskrifva:
Men mina strängar svika mig,
Och endast kärleks-toner gifva.

Jag spänner nya senor på,
I annat skick min harpa bringar;
Jag börjar Herkolls Stor-Verk slå:
Men harpan blott om kärlek klingar.

Farväl du Hieltars hela tropp;
Jag från det höga upsåt träder
At prisa dina segrars lopp:
Min harpa endast kärlek qväder.

Ode 2.

Naturen horn åt oxen gedt;
Med hofvar hästens fot försedt;
Et lejon grymma tänder fått;
Och haren snällhet på sin lott.
At simma fiskens gåfva är,
Och luften lätta fogeln bär;
En man har i sit mod försvar.
Hvad skänk blef då för qvinnan qvar?

Jo! Skönhet hon til vapen får,
Som mer än sköld och spiut förmår:
Ej eld och stål mot skönhet rår.

Noter

1)

Hans Kongl. Höghets resor genom Bergslagerne och flere Provincer, åren 1767 och 1768.

2)

Hans Kongl. Höghets utländska resa var då besluten och redan allmänt bekant.

3)

Fru Nordenflycht, känd under detta namn.

4)

Grafhögen på Lofön, upbygd af Hennes Maj:t Drottningen, för Herrar v. Dalin och Klingenstierna.

5)

Svenske Vitterhets Academien uprättad af Hennes Majestät, men uphörd år 1756.

6)

Hans Kongl. Höghets Kron-Prinsens Cantzlers-Ämbete vid Upsala Academie.

7)

Första Tomen af desse Samlingar.

8)

Jättarne som stormade Himlen.

9)

Utgifvaren af Skriften Andans Skådetorn.